

RP

A Polgár

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

Előfizetési ára: egy évre 180.000 K. Egyes szám ára: 4000 K
Jugoszláviában 5 dinár, Ausztriában 5000 osztrák korona
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON

FŐMUNKATÁRS:
VÁZSONYI VILMOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST VIII, FŐHERCEG SÁNDOR UCCA 19
TELEFON: JÓZSEF 12-76

Meg kell törni a jeget

A demokratikus ellenzék egysége helyreállt — és ez még fontosabb, mint az, hogy helyreállt a blokk is, amelynek holtállnyilvántási eljárásában kissé lemaradt az ellenzék kívüli ellenzékiség.

Valóban volt válság, amit azonban a blokk válságának hívának csak részletválsága volt — nem az ellenzék válságának, hanem a parlamentarizmusé, mert azok a „kiesési tünetek”, amelyeket láttunk, csak fénytelen voltak egy általános betegségnél, amely alapján megvolt már akkor, amikor a második nemzetgyűlés összeült, és csak táplálékot kapott: az egységspárt parlamenti politikájában és főleg a házszabályrevízióban, amelyben a klotür-lámpa „kékfénye” nem gyógyított, hanem pusztított.

Vázsonyi beszéde,

amelyet a demokratikus blokk csütörtök esti vacsoráján tartott, hatalmas körképe volt az egész helyzetnek, sőt több volt annál:

ponytos térképfelvétel volt az egész politikai szituációk

és politikai vezérkari térkép, amelyben

csodálatos élességgel és világossággal bontakozott ki minden hadállás, minden pozíció, főleg azok, amelyeket nem látni, és amelyek láthatatlanságuk és bizonytalanságukra vannak bázisra egész párttelek, pártrendszerek és politikák.

Ez a beszéd, hogy úgy mondjuk, nem szavakból állt, hanem cselekedetekből.

Régóta hirdetik, ezeken a hasábozon, hogy milyen furcsa szövődés van a reakció politikájának, hogy a külföldön bárhol, bármi történik, a reakció mindig azt önmagára igazolással álmódja bele és így a reakció egy világörténelmet, amelynek krisztályosodási pontja: önmagára. Nem egyszer mutatunk rá arra, hogy milyen történelmi relikvia az a „nacionális internacional”, amely a reakció előtt lebeg, és amelyet egyszerűen hozzárgumentál a maga belpolitikájához is; fából vasarkákra és, és nemhogy Mazarin vagy Richelieu, de még Bismarck is éppen az ellenzék alapon csináltak külpolitikát. Az kétségtelen, hogy ma minden ország az egész világ életétől és azok a szédítő hullámzások, a melyek a választási urnák sokmillió papírcéduláiból indulnak ki, mindentűn éreztetik hatásukat. De a hatásnak azt a villámgyors leszámlálását sohasem látni, mint nálunk, a jobboldali reakció politikájában; nagyon szép, hogy ha külpolitikai perspektívában csinálnak belpolitikát, csak egy kissé ingatag így az ügy, mert hiszen akkor, ha MacDonald győz, akkor — mondjuk, jöjjön a titkos választójog politikája, a több szabadság politikája, a szabadság politikája, ha pedig Baldwin győz, akkor... akkor, mondjuk, jöjjön a reakciónálanság választójog, ami persze már csak azért is képtelen, mert hiszen, mint a helyen nem egyszer megírtuk, Baldwin konzervatív politikája ép a titkos választójogok közzévetni győzelmet és ami ott konzervatív politika, az mindünk mérész és vakmerő ifjú radikális. Szó sincs róla, vannak példái és másodpéldányai a reakciónak külföldön. Mivelmi más bizonyára nem kevese az Primo de Rivera sem. De, mint Vázsonyi briliánsan átvilágította a dolgot: Olaszország vagy Spanyolország a maguk régi, sőt részben kiterjedt határainak közt megengedhetik maguknak, hogy valami

új reakcionárius utópik kísérleti államait, mintatelepeket legyenek.

Magyarországon azonban a reakciónak még költségvetésig is borzasztóan drága luksuszát nem engedhetik meg maguknak.

A magyar politika preszlizsere még a letűnt idők messzeségéből is visszadobja fényét a Kossuth Lajos politikai, társadalmi demokratikus hagyományára. Mi nem csinálhatunk reakcionárius politikát, csak azért, mert másutt csinálnak, különben ha nem csinálnak demokratikus politikát, csak azért, mert másutt is csinálnak.

Különb is nekünk, ha világító fátylokat keresünk, nem kell azt Rómában, vagy Madridban keresni — itt vannak

az Apponyik és Rákosi Jenők.

De mint Vázsonyi megmondta, ezeken csak tapsolunk, de nem követjük őket. Így is van. Apponyitól elvárjuk, hogy hatalmas szava végigverdesen a világ hatalmasainak lelkismeretén, elvárjuk tőle, hogy két világgrész minden fórumán hirdesse a magyar igazságot — de ha ezt megrette —, akkor ... hátrékkor

a mór megtette kötelességét

és ha a mór, mint a Kárpátokból lezakadt régi hatalmas szikla, amelyen a régi Magyarország visszhangja rivall, ott ül a képviselőházban, vagy felszólal, akár a titkos választójogért, akár másért, akkor alaposan elismerik, hogy nagy szónok, hogy „pater patriae”, a nemzet patriarkájának is elismerik, szívesen látják, mint bátyányt, amelynek márványán a vadmadár rák fészket a magában, de olyan alaposan leszavaznak, mint hogyha akárki jött volna egy határozati javaslattal. Egy új Turgenyevnek

Szabályozható hazafiság

Tessék elképzelni, hogy Czucz professzor, aki vasárnap Kolozsváron hadjárattal hirdett az erdélyi irredenta magyarság ellen, Budapest: véletlenül a demokráciapárt vendége lett volna! Tessék elképzelni, hogy beszédében azokra az információkra hivatkozott volna, melyeket Vázsonyi Vilmostól kapott! Tessék elképzelni, hogy Czucz professzor nem a Vadászkiáltvány, vagy a Bristolban és nem Eötvösökkel tárgyalt volna, hanem részt vett volna a Kárponti Demokrata Kör szombat-est vacsoráján! Tessék elképzelni: mi történne.

Vázsonyi Vilmos aligha aránytalanul továbbra is zavartalanul a babérokát a ping-pong asztal mellett. Vázsonyi bizonyan nem félhene tovább is nyugodtan a parlamentben. Nem volna körülötté olyan gyanus, megzomborodott esend. A félhivatatos sajtó nem halgatta olyan szeliden. Sok minden egészen másképpen történt volna.

Ha a letenyei körülményben demokráciapárti jelölt lépett volna fel, elképzelhetetlen lett volna, hogy egy ilyen Czucz-féle barátkozás után egy demokráciapárti képviselő Czuczra hívhatkozhat volna, sőt mint politikai tekinélvén idézhette volna a választójogot ugyanakkor, mikor 6 már fátéttú azokat a vonatokat, melyeklen megindult Erdély felé, hogy ott hadjárattal intézen a magyarság megvárni, kisebbbbségi szabadsága ellen és béklyókat kordoccoljon a magyar gondolat és érzés ellen a Szamos völgyében és Kincses Kolozsvárról.

Tessék elképzelni: vajon hány fűrészfűrészt és temperamentumos politikus akadna volna, aki kikérelte volna azokat a büntető szakszakaszokat, melyeklen le lehet sültani azokra az ellenzék politikusokra, akik a magyar fajra olyan átkokat zúdítottak, mint amelyeneket Czucz erdélyi hadjárata az erdélyi magyarságra jelentenek. Tessék elképzelni: milyen politikai házja indult volna meg egy demokráciapárti politikai ellen, aki nemcsak elismeri Trianton, de hivatalosan külpolitikai tárgyalásokkal hozzá a járnai ahhoz, hogy Trianton még kegyelmebbül, még rezgésebben sült az elszakított részekben élő, elnyomott magyarságot. Egészen bizonyos, hogy ha nem volna büntető szakasz, mely az ilyen esetekre rállene:

egyszer meg kellene írni ezt a megfordított regényt az

Apákról és Fiákról,

ahol az új nemzedék a reakcionáriusok és a régi, az Apponyiak, Rákosiak, Matlekovicsek nemzedéke képviseli a haladás és fejlődés hagyományait.

Méltóbban és egységesebben alig lehetne jellemezni az egységspártot, mint Vázsonyi,

ezt a gyönyörű pártot, az erdő, amelynek gallyai az ősi levélhullásban is, a nyári lomfakadásban is csak „jégt” zúgnak mindenre.

Igaz, hogy

amellől szabadkezük is van mindenre: szabadkezük a numerus clausuránál, szabadkezük a választójognál, szabadkezük a szorszádműnél, szabadkezük a pengénél és most már szabadkezük a választójog javaslattal is, amely alapján nem választól semmit, csak felnyitja és felszítja a gátakat egy végében perlekedés piangikus hullámai előtt... szabadkezük van mindenre, még arra is, hogy mint a községi választásokon a kormánybiztos ellen vonuljanak fel, egy reakcionárius párt oldalán, sőt éten... szabadkezük van mindenre, minden nyitkérés, csak éphogy a reakcióssabb megoldás számára nyílt, a rosszabb megoldás számára nyílt.

Ennek a pártnak a politikája vezetője József a parlamentarizmus lejárására. A fásultság és közöny jégkörge, amely politikai életüket behorítja, József mögött, amely az egységspárt politikájában gyártódik. Ezt a jeget meg kell törni — de meg is törté meg Vázsonyi beszéde, amely nemcsak hogy megindított, de valósággal pótolja egy ellenzék akcióit!

rögtön jelentkezőnek, akik ilyen intézkedéseket követelnek, amint sietve felmerül a kodifikáció kívánása, mikor a Löw Immanuel ellen indított hírlapi hájsza megindult.

Minden nem történt meg. A fajvédők a párbajról vitatkoznak, újabbán a boxolás életmódot tanítják a parlament folyosóján, hatenként ping-pongznak: soha olyan kedélyesek, társasárbeliek nem voltak. A politikai rovatból bekerültek a színházi lapok társasélet rovatába és zavartalanul élvezik a népszerűség áldását.

Nem a denunciació és nem a bosszú szóval meg bennünk, amikor mindent megállapítunk. De reál kell mutatnunk annak a mérlegnek a kibírta, mely a politikai eszelkedetek horderejét kátféleképpen (téli meg a szíriát, hogy kormánypárti, vagy ellenzék politikusok követke-e el egy-egy hibás lépést. Ugyanazok, akik a politikai ellenzékét színtelenül támadták és hazafiatlannak minősítették a választások előtt: még a közvélemény szemében is büntetlen maradnak, amikor az erdélyi magyarság legnagyobb elenségségével olyan tárgyalásokat folytatnak, melyek eredményükben erdélyi véreit szovencedéseit fokozzák és léteben elidegenítik őket tőlünk.

Az ellenzék tiltakozása nem ér célt: hiszen az ellenzékét erőd az ellenzékét nem lehet elfordítani szeméit. A többségi párt hallgat: hiszen nem az ellenzékét követke-e el egy-egy hibás lépést. Mintán a többségi párt hallgat: tehát hallgat a jól nevelt szabadelvűség is, mely a hazafias felháborodását is szabályosan tudja a többség magatartása szerint. Es nem mondni senki, akinek pártárdeke a hallgatást parancsolja és nem hallja meg az ellenzék tiltakozását senki, akinek pártárdeke, hogy csak az ellenzékét gúnyolja és az ellenzék kifogásain nemán kereszteljezen.

A Czucz-ügy körül tétengő, vidólok néma oszond: bosszú évek óta ez a legszomorúbb tünete politikai közéletünknek. Mint valami hívós tükörben: egy szörre megmutatkozott politikai életünk egész betegsége, mely a kaza megmentését sem fojadt el az ellenzékét és a magyarság elvárását sem járlandó észrevenni, ha pártárdekei nem tessék hirtelenséggel a felszűndést és hazafias felháborodást.

November

Ezt az eső és dübörgő, náthás emberek kergelőzések az uccán. Egyszer itt, másszor másutt bontják, javítják az úteket, alkalmat adva mosolygós kis pocolyok képződésére, melybe a derek pesti foglalkozás mellett előbújt belőlük. Megjött az ősz: megadta fele, elbűszölt az első. Az első, mely a napsgarab utolsó kelmeze kacsintása, az idegy kezdete, majdardal és virág, második szép tavasz. Az első, mely nyaralás meg, munkába merítés friss erő, ambíció, szűret, mulatság, vigáság. Az ősz eljött, a szeptember kis nebulók hátukon iskolatáskával, gyermekosait tologatva angol nevelőknek az Andrássy úton, a liget utolsó virágzása, Hűvösvölgy, Zugliget, Svábhegy, elkesztés zerelem és virátereemben leszámitolt zsefői pofon. Itt a november örökös esőjével, itt a november új és kimerítő influenza-stábillmányával, krákogunk és tüszögünk, fájunk és mégis lezundul, igazaduk a házbérnegyedét, az adóintézt gáz, villanyt, vizet, lefolyót, téllakbátot, úriszabót, nőiszabót, szandált, fűzetét, minden földi jót, szandált, pengőt és üres zsebet a kifordított kabátban. Sáros az ucca, nagyot szűken a szebrő ilyenkor falun és átellenben lakó szomszédok csak úgy látogathatják meg egymást, ha Mózes varázsvesszeivel rendelkeznek, mely a Vöröstenert is kettéválasztotta, talán így sikerült az országutal is a tussoktól megszabadítani. Pihen a vidék, nyugszik, avagy a városba megy mulatni, a cséplés, a szőlő, mind eldöcöcöcött, esend van a mezőn, csak az első kopog. Eső ver a postai aszfaltot is. Ha már annyit minden verte, miért ne verje az eső is?

Kisérletes, borús, szomorú hónap ez a november. Halottak napjával kezdődik, talán azért, mert ez az ősz, a virág, a természet halála is. Talán novemberben több ember is hal meg, mint máskor. Szászor meggyűnt a temetőbe és ott is esőben állunk, a pap szavai elcsesznek az esernyőkön kopogó vízcsöppök morajában, a körös éneket, egy-egy poséta loccsan, amint belegázolunk, előfordulnak egy koporsót és hullnák a levelek a siron nyugvó koszorú fölén.

Davosban ilyenkor hozniuk, csilingel a szán, minden fehér az út, a telek, a lelkesmeret, Davosban betegnek vannak, nőitnek egészségesek. És nálunk mégis minden fekete, a sáros uccától és esztendő kezdére, egész a lelkeik. Davosban behavazódott minden és most már nem a kapun neknek a helybe, hanem a kapu felett. Ott vár tél van és kezdődik a szezon, míg másutt szerzetelt csuknek szállódok, vége az őszi idénynek, a fűrdővendég városi lakosok lesz és a ragyogó mosoly eltűz az arcán.

Kopár és szomorú a mi városiéletünk. Búsan búlnak az újpesti gyárak felé a sziget romjai. Margit-hírálylédant, a szent szűzet már nem zavargja a strandfürdő közlegének pajzosaiba, huszadik századbeli hangja. A ligeti fő még nem kereszlyapadja, de már a szomszók is ellátnak róla. Valomikori itt hatályok ászdáltak, óriás-kiflivel ettőlük két-két-három krajczér volt a friss óriás. És ha vett az ember, nem kellett nyolcszerezzel szorozni, avagy tizenkét-ezerötszázalad osztani, igaz, hogy akkor még Buda-pest voltunk, míg mára a Pest, a régi szép Pest el-tűnt és nem maradt ill Budapestnél csak a — Bud.

Autók számdogának a Stefánia úton. A Gerbeaud zárvna és a Kollegerszkinél nincs már kálozozene. A kocsikörzóra is alig emlékezünk már. Fialker, gumidörzs a múlté, nem is iratrom. Nem ragyogdunk utána. Jéz az én gyermekkorom főromantikája a lovas volt, a lovas és egyúttal parasz, fehér szűzetelt gomblyukában, különös fogatán tékőréjával és a hátsó kiállással az éjszefont karú, mozdulatlan lakájjal. Ez a romantika nem csábít. Ez a régi jó Buda-pest tényleg csak operette. De ebben az operetében voltak derűs alakok is, akiknek a kedélye volt derűs és jókedőre hangolta nemcsak könyveszüket, hanem ezt az egész várost is, ezt a várost, mely tulajdonképp egy nagy gyermek volt akkor, míg ma egy szorocseppen B-listás nyomorogó lett. Csak azokról szólók, akik közel állottak hozzánk, a demokratáphoz. Ekköbös Károly, Róla nem is kell szólni, aki nem ismerie, hallott róla. Zimánbús tél, loes-pes november, mind napsgarabrássá vált az ő szandált. A régi kedvelőit márnayással körül ma mások ölnék. Mások, akik talán már nem is emlékeznek. Hova lettek a „Vajda” bányások? Keltén még itt járnak kö-zöttünk, ma is szeretnének, ma is vídámak minőgy, ma is fiatalok: a fódoktor, Reiner Ede és Perl Gáspár, ma Perl Soma bácsi.

Az omnibusz nem dőög a ligetbe, autóbussz jár a régi Wampetich felé. De nincs ott Újházi Ede, a „Mester” — pedig ma ugyancsak joggal mondhatná soknak, nagyon soknak, mint régen: „Márha!” — Érez majd a vendéglő, az állatkertben sem hangversenyre a rengek szavak, csak az óriás sétálnak egy-kedőben a csatalkos sétányon, de nincs már ritkán a derek, igazán magyaros, széles jákódó Palotai Tassó, Vajzon most mere vinyg a tó tükérre, hogy őszre ne törőss?

Novemberben Budapest soha sem volt szép. November mindig szür volt és kellemetlen. De voltak, akik még a novemberet is kedvesse, szépne tudták lenni. Voltak novemberben is feleselősök, pillanatos, derű. Párisz novemberben mulat, Berlinben áll

Adóleszállítást és igazságosabb progresszivitást!

Hann Arnold dr. államtitkár a pénzügyminiszternek az adómérséklésre vonatkozó ígéreteinél

Jeremiah Smith legutóbbi jelentésében beszámolt arról, hogy a befolyt adók összege 63 milliárd koronával lépi túl az előirányzatot. Ezzel kapcsolatban az a hír terjedt el, hogy Bud János pénzügyminiszter az adók bizonyos fokú mérséklését megfontolná tárgyára tette és hajlandóságát mutat egyes adómegek kulcsának leszállítására.

A hirt a közönség meglehetősen skepticiannussal fogadja, miután a pénzügyminiszter eddig merően ragaszkodott a mostani adórendszerhez és hallani sem akart mérséklésről. Kérdést intéztünk Hann Arnold nyugt államtitkárral az eddigregek lehívatottabb szakértőjéhez:

mi a véleménye az adóleszállításról szárnnya kelt hírekről?

Az államtitkár úr a következő választ adta:

— A pénzügyminiszter úr hajlandóságát mutat arra, hogy könnyítsen a mostani adóterheken. Azt olvassuk, hogy

a létminimumot fel akarja emelni, ezzel szemben a kulcsot leszállítani és igazságosabb progresszivitást életbe léptetni,

amit különben már régebben — legutóbb a közgazdasági bizottság októberi ülésén — én is követeltem. Az inkonzekvenencia különben nem nagyon rokonszenves vonás, azonban egy pénzügyminiszter még sem ellenszenves, ha inkonzekvens eddigi ridem álláspontjához és a közgazdasági érdeket szem előtt tartva, mégis olyan adórendszert akar létesíteni, melyet azelőtt perhorreszkált.

— Eddig legnagyobb baj az volt, hogy az intéző pénzügyi körök

nem annyira a köz- és magángazdaság követelményeit, mint inkább a kincstár érdekeit tekintették

és nem vették figyelembe, hogy az ntőbb szoros kapcsolatban van a köz- és magángazdasággal, mert

ha a gazdasági léletől szűkség nélkül elvonják a fizető-csúzt, akkor a gazdasági tényezőket, mint olyanokat is gyengítik.

ami a kincstárnak sem lehet célja.

Széchenyi emlékezete

Jellege: A példa fáj (Arany)

Sípőcz Jaedre különösen súlyos feladatokat rótt a sors. Neki kellett ünnepele a főváros nevében Apponyi Albertet, neki kellett megemlékezést tartani Jókai, Petőfi, Madách centenáriánján, neki kellett lelepleznie a Landerer és Beckenast nyomada helyén elhelyezett emléktáblát a végül most neki kellett adózni Széchenyi emlékének. Eppen a héten jelentette ki Honnán Bálint a főváros képművészeti bizottságának ülésén, hogy a történelírás már kétszáz esztendő óta túl van azon, hogy a történelmi szereplők gondolkodását, életét, egyéniségük jellemző vonásait szellemi hagyatékukból ne tudná teljes tárgyilagosossággal megállapítani. Szegény Sípőcz Képzeliük el, hogy neki, nem mint polgármesternek, hanem mint történelmírónak kellett volna ezeket az emlékezésedeket előmondania. Milyen viaskodást és küzdelmet kellett volna folytatnia a mult század lángelméivel, Szerecsenre más a polgármesteriség és más a történelírás.

Emlékezésének alapjátéleit; a polgármesteri igényeit szeriut választáhatja meg és emelhetőhet mindent Széchenyiből, ami neki kellemetlen lehetett volna.

Oh, nem is kívántuk volna Sípőcz polgármester úrtól, hogy Széchenyiben a nagy reformer ünnepele. Lehet, hogy az idők változása folytán a legnagyobb elme programjából is elavult egy és más. Sípőcz Jenő már túl van a liberalizmuson. Nem kívánhaték tőle, hogy például aláírja Széchenynek ezt a mondatát: „Reform, progressió, nemzeti és alkotmányos vágásokban, engesztelés minden hazafelt írt...” Lehet, hogy azóta Angliát is messze felülmultuk s így ma nem isőzseru ez az óhaj sem: „Szűkségos Magyarországn és Anglia belső berendezésének és fejlődésének kutatása és összehasonlítása és minden jónak átvetéle Angliától.” Nem kívántuk volna Sípőcz Jenőtől, hogy a jogemlékesség útőrtőjét ünnepele Széchenyiben, aki „sogami embernek, a háza gyálváltójának” nevezte azt a nemeset, aki adómentességének ragaszkodni akart s ezt vette neki oda: „Neked hazád mindent oda s te hozádink csak

semmit”. Értjük, hogy Sípőcz Jenőnek kellemetlen lett volna holmi „demokrata” eszméket ünnepele Széchenyiben.

Volt Széchenyinek azonban már olyan magasztalója is, aki politikai vonatkozások nélkül is talált Széchenyiben örökbecsű adóra valót. Arany János például ilyenekben látta Széchenyi nagyságát:

Bizon, ezer bajunk kizt megtáldta. Azt a mi fő s mindent befogadta. „Elősz az én nyemen, elősz — kiáltá — Mivelhogy tudomány nélkül való.”

S „megjelenve, mint új fény az égen, felgyújtá az ottár szövetnekét” mondja róla a költő.

Sípőcz nem idézte Arany Jánosnak ezeket a sorait sem. Bizonyára érezte, hogy ez a citátum nagyon emlékeztetne a kidobott tantókra és arra a városzáji hadjáratra, mely annyi iskola oldalán „elolította a szövetnekét”.

Széchenyiben azonban lépten-nyomon ilyen kellemetlen akadályokra talált volna. A polgármester tehát jobbnak látta, hogy ne Széchenyiről beszéljen a Széchenyi-ünnepen. Arról ejtett panaszos szavakat, hogy újra nem vagyunk együtt, amint Széchenyi korában sem voltunk együtt. Oh, Széchenyi korában valóban nem voltak együtt. De Széchenyi ostarozta is érte a nemeset, aki téllőudt akar élni és nem akart adót fizetni. S megírta 1824-ben: „Szabadságról és alkotmányról beszélnek és kínosnak a parasz-tól, meg a szidót”.

Sípőcz Jenő csak feljajdult. Elmondta a panaszt, de elfelejtkezett róla: kik az okai annak, hogy nem vagyunk együtt, kik verték az éjket közénk és kik azok, akik Széchenyi tanításait legjobban megérték és emléket leginkább elfelejtették.

Sípőcz Jenő nagyon gondosan kereste ki Széchenyi eszméivelgából azt a tételt, melyet legalkalmasabbnak talált az ünnepi beszéd alapjátéására. S mi úgy éreztük, hogy talán voláreményi gondolat közül a legkényesebbet és legszerelmesebbet találda el....

a tánc, Bécsben kezdődik a ródaotok, Budapestben, hídba mondja Földi Mihály: „Engem szoross!” Nem szeret itt már senki. Még iródatlan sem. Hat még a jász-band, cigány, szaxofonni és báriáncosné vegyület legénve pár kluzimkus szűzsz művészcélvel. És hiába menti meg Fazekas Imre főpórból premierig a Madonna életét, a darabot nem tudja megmenteni. Nem a Madonna halt itt meg, hanem a siker. Sajnádon a tehetséges fiatal magyar írókak. Sajnádon a községeit is. Mert jóbhat érdemelnek ők a közönségtől, de a közönség is jóbhat várhat el tőlük.

És a főcsinbáz és mozt! A polgármester Novemberben már szűltik. Komoly ügyek — cet mutat a blokk az erjedés hírei után. Fábián és Gömbös, Seifenszky és Lendvai, Letenye, peregang a másor számad. És régi novemberesök tűnnek elő. 1904. A nagy veterélőbőzség megelakulása. A nagy elmenték: Kossuth, Justh, gróf Zichy Jenő, Sőghy Gyula, az üsteg Ugron Gábor, Madarász apó, Kass Ivor, Komjádi Béla, Thely Kálmán, Gulzer Gyula, báró Bánffy Desz, Eötvös Károly, Holló Lajos, Polányi Géza, Szedekényi Nándor és az ma is élők, akik de messze is kerültek egymástól azóta: gróf Apponyi Albert, gróf Zichy Aladár, Tóth János Barabás Béla, gróf Bartholy Tivadar, Hock János, Rakoncsy István, Vázsonyi Vilmos.

Az élet főnyje pereg. Kibb november vibrál a városban. Vízráll, táncok, borszokánytáncot jár. Forradalom, Károlyi Mihály, Népköztársaság, Kurt Eisner, München, Wien november 12-én, koronák hullnak pörbe, szóltik a német császár, csingya november,

zajos november. És egy évet később, másik novemberben, ősziróca, piros szűzfő után, Clark tárgyalási, Hájjas és Prány, Dunántúl, Sáfok. Orgovánny és megalakul a Huszár-kormány. Ennek is hat évú már. Régen volt. Az uccán főpalkodtat, igazoltaték, gumibót és bókábút ütő gyűzeimi torat és a szent dalt; az Erger-Bergert meg a novemberi eső sem tudta megavarni, Novemberben rővidék a napok, hosszú az éjszaka. Hosszu, zőtt éjszakákön el-tűnk mi itt hat és előtt, így érezn meg ma is talán. Csak azóta ez az éjszaka konszolidálódott.

Novemberi éjtelek. Borzalmas éjtelek. Buda-örs, Tata, Tihany. Amikor a larovás királyi diereze törték. Amikor kiadták az ellenség kezébe Hungaria felkelt uralkodóját. Barmi legyen valakinek a felfogása, akár legitimista, akár köztársasági, mint vagyunknak, ha erre a gyálváltára gondol, szégyenpír kell, hogy égsse az arcát. De kesziden nevetel egy másik novemberben, amikor Ullán Ferenc mint nemzeti hős utazott Bécsben felé Hitler Adolfhoz szerelens elgyűzésre. Bizony utólag azt mondom, bár volt és a frígvet megavarni, milyen szép is lett volna, ha a magyar antikissimizmest egy Adolf nevé egyén vezet. Kis mosoly, halk kacaj hangolód a legpompásabb hónapot. Mert november halottak napjával kezdődik, rővidül a nap, hosszú az éjtel és az egyútdobon szemeltek eső az ég könyveket gyűzölgye szomorú hónapokat, mely égsz életünk, jelenünk kifejezése; a nyomorúságot.

Dr. BURSICS ZOLTÁN, ÜGYVÉD JOGI SZEMINÁRIUMA
 Berlini-út 3 (Westend-ház). Előkezélt az összes jogi, közgazdasági, ügyvédi vizságra. Jegyzetbérlet. Tanácskozás

Segítség-e a munkanélkülieken, vagy csökkentsük az adóterheket?

Irtja: **MAGYAR MIKLÓS**

Mikor ezeket a sorokat írom, még mindig a főváros múlt szombat közgyűlésének hatása alatt állok. Ezen a közgyűlésen Eber Antal, az a szuverén intelligenciájú főnőpárti politikus, az a kitünő bíráló és boncoló elme, aki előadásában nem a szívhez, hanem az értelemhez beszél, többszöri felszólalása során zavarba hozta azokat, akik az általa előadott indokokat könnyelműen voltak helytállóknak elfogadni és szónyegen levő kérdések felett dönteni kellett, a szavazásnál mégis a szívükre és nem értelmükre hallgattak, tehát nem vették figyelembe Eber Antal felszólalásainak abszolút igazságait.

Arról volt szó, hogy ebben a rossz pénzügyi helyzetben szabad-e, lehet-e építkezni a polgárság adóállásainak felhasználásával, vagy meg kellene várni azt az időt, amikor majd építkezés kiűszönt lehet szervezni. Eber Antal álláspontja az volt, hogy közgazdasági és erkölcsi lehetetlenség és minden józan közgazdasági elgondolásnak ellentmond, ha most új terheket rovnak a polgárságra azért, hogy az építkezésekhez szükséges összegek felhasználása következtében nem csökkenthetik a polgárság adóterheit. Eber Antal elgondolása az volt, hogy ha most új behúzószöveket nem rakunk új terheket a főváros büdzséjére, rövid időn belül lehetőséggé fog válni különböző adóknak leépítése.

Ez a megállapítás feltétlenül megállja helyét, nem is lehet róla vitázni! Éppen ezért kellett harcot vívni önmagunkkal, akik elismerjük a gazdasági törvények megdöntésének igazságait, de ismerjük az élet törvényeit is. Ismerjük a mérhetetlenül nagy nyomort, mely halasztás nem tűrő erővel követeli az azonnali csúszást, láttuk a tömegelcsúszásokat, melyek embertelen túlszűkítésű és legretentőbb betegségek melegegrya. Láttuk a munkátlanok erejét térforgalmi kenyér nélkül az utcákon. Ezek láttán az emberi érzések, az életnek kellett győznie a gazdasági törvények rideg megállapításai felett.

Két kérdés állott szemben egymással. Adjunk-e munkát a munkanélkülieknek, vagy csökkentsük a polgárság és munkások adóterheit? Ha építkezünk és ezzel új terheket rakunk a főváros vállaira, nem lehet csökkenteni az adókat, mert feledgetek kell találni az új kiadásokra. Ha viszont nem építkezünk, nem tudunk a munkanélkülieken segíteni. Egy atyai jóbarátom, néhai

Gál Károly adta nekem azt a tanácsot, hogy ha valaki valamit kér tőlem, röviden válaszoljak neki: igen, vagy nem. De ha nemet mondok, sohasem kíséreljem, a kérdés megtagadását még oly ártó erejű érvekkel is megmagyarázni. Mert az, akitől kérésre teljesítést megtagadok, sohasem hallja meg a visszautasítás indokait, csak azt az egy szót: nem.

Mennyivel fokozottabban mértékben vonatkozik ez a korgó gyomorra. Vajon ha az építkezések elodászásakor azt a választ adtuk volna a munkanélkülieknek, hogy ezután sem lesz kenyérük és ezt azzal indokoltuk volna, hogy nyomorukkal ők is hozzájárulnak az összesség terhelésének enyhítéséhez, az adók csökkentéséhez, a drágaság mérsékléséhez: megértették volna-e az éhezők ez a nyomos argumentumot és megnyugodtak volna-e benne! Vajon mi viselhető el könnyebben, az adóterhek további nyomása, vagy a legvégsőbb nyomor, mikor már nem tudunk kenyéret adni az éhező gyermeknek?

Ez a két lehetőség állott szemben egymással, a szív ütközött össze az értelemmel és ebben a harcban nem volt szabad az értelemnek győzedelmeskednie. A végsőkéig felfozott nélkülözés által tönkrített egészséget nem hozhatja vissza semmi, és azt a neuzedéket, mely nyomor és kétségbeesés közepette, hitét vesztve az emberi jószágban és áldozatkészében, a társadalom túlsó partjára kerül, az innesső oldalra szemlélve erőfeszítés nem hozhatja többé vissza. Az adók leszállítása viszont bekövetkezhetik későbbi időpontban is, bármennyire lit lenne már most is az ideje.

Mindezek elmondását azért tartottam szükségesnek, mert akadtak barátaim, akik azt kérdezték tőlem: hol marad pártomnak az adózás leszállítására vonatkozó programja, mikor új terheket rónunk a fővárosra és ezzel lehetetlenüléstől ment — esetleg húzamosabb időre — az adóterhek csökkentését. Ezeknek szót válaszoltam. És ha voltak azon a közgyűlésen olyanok — pedig sokan voltak — akik Eber Antal öntudatos és zseniális objektívnek megdöntöttségét átérezték, akiket az ő élelátása élvezetét a gazdasági élet mélyseibe és mozgatója nekik az okokat és okoztatást, még ezek is, amikor látták, hogy a közgazdasági törvények és az élet törvényei kerülnek szembe egymással, boldogan döntöttek úgy, ahogy döntöttek, Nordan-va! mondván: Ich habe keine Zeit gehabt ein Genie zu werden...

**Ügyeljen
bevásárlásainál**

védjegyünkrel!

*Bétfördültem a konyhára,
Kávéfőzött ott a Sára.
Ez a kávé de rossz lenne,
Hogyha FRANCK nem
volna benne!*

D. 17. O. 25 I. — V. 4.

Lendvai István

beszámoló beszédében újra Szamuelyi árnyalakját idézte fel a szokású választóknak. A kommuná vörös árnyai hálsásk lehetnek az ellenforradalom hőseinek és politikusainak. Lendvaiék felől gondossággal érdeklődnek azon, hogy a százhárom napos rémuralom alkalmi — örökké átjénők. Az ellenforradalom vezéreinek az ő árnyúkat az életükre. Minden ember addig él, amíg emlékezőnk rája. Szamuelyi és néhány társa már régóta nem élne a négyfalékek szónokai nélkül, akik nem engedik őket meghalni. Felvilágyozták az emlékeket halottaikból is azok, akik gonosz szemlelnek idézőből élnek. Bizonyára reszketve gondolnak arra: mi történék, ha a szemlelnek egyszerre makacsoknál kezdene és — nem lenne meg! Míró! számolhatna be Ceglédén Lendvai, ha egyszerre azt venné észre, hogy a kommuná már nem érdeklí az emberek! Mit tudna mondani, ha már tömpán perogne le az emberek érdeklődéséről a régi lemezeken elkopottat nota! Lendvai csak Szamuelyiről tud beszámolni Ceglédén. Lendvai csak addig tud megélni Ceglédén, amíg Szamuelyi emléke életben van. Valóban nem lehetne csodálni, ha Lendvai egyszerű, jókedvében, kupát ürítene Szamuelyi emlékének — hosszú életére...

Buday Dezső és Bohn József szerenádjá

A „Fansz“ nem ad hozzá zenekart

Jelentjük mindenkinek, akit illet és érdekel, hogy Jenő napja közeleg. Jenőnek hívják Budapest székesfőváros közgazdaságának jelenlegi fejét, a székesfőváros legelső tisztviselőjét, dr. Sipőcz Jenő polgármester urat. Így mondjuk: Budapest székesfőváros legelső tisztviselőjét, amár emlékeznék még rá, hogy a polgármester új egy párt exponensének tekintette és vallotta magát. És a párt — Wolff Károly pártja, a Keresztény Községi Párt — még mindig a maga legnagyobb embereinek tekintti dr. Sipőcz Jenő polgármester urat, amint az az alábbiakból kitűnik.

A Wolff párt két legbensőbb híve és legexponáltabb tagja, Buday Dezső és Bohn József. Jenő napja alkalmából ünnepet akart, hogy még most is akar rendezni dr. Sipőcz Jenő polgármester úrnak. Az ünnepséget nagyszabásúnak terveztek. Bohn József az ünnepség rendezésében egy fővárosi kerületet, a Józsefvárost, Buday pedig a Ferenecvárost akarja majd jelenteni. Úgy tervezik az ünnepet, hogy nagy tömeget hoznak majd össze a Városháza udvarára, amely tömeg demonstráljaja majd, hogy dr. Sipőcz Jenő polgármester „a keresztény nemzeti ala-

pon álló Budapest népe“ ünnepli. Így csinálnak bugzó propagandát az ünnepnek s így ajánloák be az ünnepséget a Fansznak is. Bejelentették egyben azt is, hogy a polgármester úrnak szerenádot akarnak adni a körök e órára a fővárost tisztviselők zenekarának a közreműködését.

A fővárosi alkalmazottak nemzeti szövetségének, röviden Fansz-nak a választás a bugzó ünnepség rendezők már megkapták. Warmh Elemér árvászeiki helyetteselőnk, a Fansz élnöke és Gárdonyi Albert főelőadó, a Fansz alelnöke a Fansz nevében hivatalosan értesítették őket, hogy a szövetség semmi szin alatt sem megy bele abba, hogy Budayék a fővárosi tisztviselőit ilyen nyilvánvalóan politikai célra előbb belevigyük. A szövetség politikamentes testület és nem is hajlandó beleugrani politikai akciókba. Ami pedig a zenekart illeti, a szövetség nem adja meg azt sem, bár az ellen kifogása nincs, ha a zenekar tagjai közül egyesek önként résztvesznek bármilyen módon az ünnepségben.

A válasz után a szerenádj meglez, de a — postások zenekarával.

„A Polgár“ rádiója

Végre megjelent a rádió-rendelet. Ebből mindenki hittelesen megtudhatja, hogy a Polgár rádiókat éppen felszámolják.

Az egyetlen tanársegédel és gyakornoknál lemondtak állásukról, mert a szánálás lehetetlenül teszt a megéltésükét. Valóban aktuálissá válik egy régi mondas változata: ki forja szánálni a szánálót?

Egy angol tudós megtalálta Mózes autogramját. Végre egy esei, mikor a bakfiosk is megfrigyellhetnek egy óreg, komoly tudóst!

Az új létezelékvót kiűnő boxoló, aki peroncént ügyvenőtít út és Bőssénel átlagos súlya átven kiló. A létezelékvót az egyetlen a parlamentben, akitől ezek után el lehet mondani, hogy: numeratur et ponderatur...

Egyik liberális lap, esőtűrtűki számában, több helyütt is felpanaszolja, hogy az ellenzék polgári képviselői szerdán nem voltak benn a parlamentben. S ezt éppen annak a pártnak s lapja mondja, mely éveken át sohasem volt ott, amikor — ott kellett volna lennie...

Csepelen rendőrgyűrű között zavarogytak a fajvédők

Akik új forradalmak mágyatüzénél akarják megfőzni a maguk kis levesét

Hatalmas tömeg jelenlétében tartotta meg vasárnap délután Csepelen Fábán Béla beszámolóját. Többször polgár és munkás hallgatta figyelmesen a szónokokat, akiknek előadását többször szakította félbe a tetészé megnyilvánulás. Sajnos, ezáltal is megjelentek azok az elemek, melyek mindig ott vannak, amikor egy-egy ellenzék képviselő lerántja a lepelet azokról a machinációkról, mikkel a fajvédők veszelézetik az ország nyugalmát, a polgárság biztonságát. Mintegy 20—25 főnyi fehérszögűs fiatal ember a tömegeg elévle a beszámoló alatt zápos jeleneteket rögtönzött, Gömbösbát álltette és különösen akkor csopott nagy lármát, mikor Fábán Béla beszámolójában az adóterhelesek megváltása után a Cuzá-üggyel foglalkozott és arra mutatott rá, milyen rossz szolgálatot tesznek a fajvédők az integrálás ügyének és milyen árulást rejt magában az ország helyreállításának gondolatával szemben a fajvédőknek ez a feleletlen lépése. Ugyanígyen botrányt rendeztek a fehér szögűs fajvédők, amikor Pakots József ostromozta a kormány erélytelenségét a fajvédőkkel szemben, akik új forradalmak mágyatüzénél akarják megfőzni a maguk kis levest.

Kérdést intéztünk a botrány lefolyásáról Fábán Béla nemzetgyűlési képviselőhöz, aki a következőket mondotta:

— Nagy tömeg hallgatta figyelmesen és meg-megújuló tetészénylőváltás közepette beszámolómat és Pakots József beszédét. A tömege befurakodott 20—25 főnyi, fehérszögűs fiatalemberekből álló csoport, melynek tagjai fajvédők frázisok hangzatosítással akarták a beszédekhez megavarni. A hallgatóság éktelen dühvel fordult a rendezővárok ellen, akiket már az első közbeszólások alkalmával el akartak távolítani a gyűlés színhelyéről, azonban a rendőrség kordont vont körükül, így ők a rendőrgyűrűn belül bántatlannal zavarogytak a gyűlés szónokait. Különbön megkijezések kevés talajra találtak a gyűlés közönségében, mert minden közbeállításukat larszógo derltségg kísérte és a hallgatóság csak azon háborodott fel, hogy ezeket a közbeszólásokat nem lehetett eltávolításukkal megakadályozni.

Ezentúl gyalog járnak?

Csütörtökön, mint minden esőtűrtűkön, tanácsülés volt s ez a tanácsülés egy esendes, zajtanú stikert hozott a demokratikus blokknak. A blokk már régóta sűrített, hogy a tanács próbáljon takarékossá kódni s rá is mutatott nem egy olyan tény, ahol nagyon könnyű volna a takarékosság. Ilyen például a felesleges sok fogat a városnál. Az úszónai bizottság jelentése is sokallja a tanácsú fogatokat, a tanács erre gondolt természet és nagytanús legutóbbi tanácsülésén önmaga csökkentette a fogatok számát. Dr. Sipőcz Jenő polgármester, Fokushazy Lajos alpolgármester lemondtak a fogatról, Fajna Ede tanácsnok is lemondott egy fogatról, dr. Thirring Gusztáv statisztikai hivatali igazgatónak és dr. Löbmayrer Jenő tanácsnokai főjegyzőnek sem lesz fogatja. S a fővárosi adminisztrációja valahogy tán így is megoldás, bár szinte elképzelni se tudjuk, hogyan lehet majd redukált fogatlétszámmal eligazgatni Budapestet.

Nevelni!

Irta: Dr. Szentirmay Imréné

Egy társaságban arról vitatkoztak a jelenlévők, hogy melyik az a tennem, amelyiken a legelső kárt okozza a háború. A társadalom különböző részeit, tartományait a vendégszóra tagjai és hát mindenki maga felé hajlik a keze, mindegyik a maga igazát tiltatja.

— Szerintem a legnagyobb károkat a pénzügyi terén okozza a háború, jelentette ki határozottan egy nagy banknak a vezérigazgatója. Egyes háborús országokban a legnagyobb fantáziát felülmúló módon leromlott a pénz és még a semleges országokban is lecsökkent a pénz vásárló ereje. Ezt pedig mindenki megéri, szegény és gazdag egyaránt.

A bankár szemé égen csillogott és mindenki észre, hogy őszintén beszél.

— Szó sincs róla! vágott közbe hevesen egy textilgyáros. A háború legnagyobb bűne, hogy tönkretette az ipart és kereskedelmet. Nem tudják önként, nem olvasni újságot, hogy nap-nap után öngyilkosokká lesznek a legdrágább, a legismeretlenebbek tulajdonosai, mert nem bírják elviselni ezt a válságot, az adókat és vámozt. A közlekedést úgy megnehezítették, hogy nem lehet utazni. Nincsenek kereskedelmi szerződésünk legközelebbi szomszédainkkal. Az iparos anyai vaxatúrának van kitéve az állam részéről, hogy beleírja. A leggyesebb iparosaink kíváncsiak, sohasem fogják tudni pótolni őket. A gyárak megállnak, nem dolgoznak. A munkanélküliek száma nőttön-nő, a nyomor, az éhség ennek következtében olyan arányokat öltött, mint még soha.

A textilgyárosok oroszlán lázas pír futolt a be és a hallgatóságok érvelésével teljesen meggyőzött.

— Ti prózai emberek — szólalt meg lassan és csöndben egy álmagvető nézős ifjú. Olyan idő és fiatal volt, mint valami lány, mintha látni lehetett volna még rajta édes anyja csókjának a nyomait. Hát azt hiszik, hogy csak pénzből, kereskedelemből és iparból áll a világ és nincs szellem, nincs irodalom, nincs művészet! Mit csinált a háború a tudóssal, művészekkel, költőkkel! Az irodalmi teremtés 90%-a eltűnt, akik még élnek, a legnagyobb kétségbeeséssel küzdenek.

A művelt, tanult, a flomlekká vendégek szívük mélyén mind az ifjúnak adott igazat.

— Az egyik borkészítőben komolyan, kissé sápadtan ült egy asszony. Olyan szomorúan tekintett körül, mintha egy verőfényes nyár kései, utolsó rózsájának földre hullott szirmait nézgetné a lombban, észi dőrele behintett minden díszétől megfosztott kertben.

— Igazak van önöknek és másoknak is, hogy a bajok a legnagyobbak minden téren. Nemesen a pénz, az ipar, a kereskedelem, az irodalom, a művészet, a földművelés emberei, a gazdagok és szegények, a munkások és munkanélküli élők jajtágnak, hanem mindenki. Nem gondolják önként azt, hogy ezt a sok bajt végső eredményképpen mind egy okra lehet visszavezetni, egy olyan okra, amely ezeket a bajokat minden téren súlyosította, míg ha ez az egy ok nem állott volna fenn, akkor még ezek a konkrét bajok is kisebbek lettek volna. Mert ha kegyetlen volt a háború és romlással teljes, az az emberek vadsga okozta, ha például lerongyolódott, ebben a kapzsiság és önzés játszott nagy szerepet, ha iparunk, kereskedelmünk pang, a nemzetei gyűlölködésére és meg nem értésére vezethető vissza, ha az irodalom, művészet, tudomány lezüllett, az annak tulajdonosai, hogy azok a szerencsések, akik hirtelen meggazdagodtak és így minden megerőltetés nélkül mecsánakodhatnának, a kölkük nem olyan finom és kiművelt, hogy gyönyörűségeit leljenék a szellemi kultúrának, ha a földművelés terén, az embereket mértékelen bírnyagására és kislelkűségeire vezethető vissza. Kétségtelen, hogy az állam mindezeket a konkrét bajokat orvosolni akarja. Jöhessen minden orvosolni akarja az okozatokat, szánja az országot, de miért nem akarja orvosolni magát az okot? Az ok az emberek lelki műveltsége, a jelleműklőség, a becsületesség hiánya. Miért nem akarja az állam a polgárokat finom lelkűkké, jellemesekké, becsületesekké nevelni? Nevelni. Ez a fontos. Van sokféle iskolánk, de mindenféle iskolában csak tanítanak és nem nevelnek. Pedig a nevelés éppen olyan fontos, mint a tanítás. Nemesen tanult emberekre van szükség az államnak, hanem becsületesebb emberekre. Melyik a szükségesebb: a tudás, vagy a becsület? Bizonyos, hogy minden háború következtében elromlanak az erkölcsök és innét megvárható a háborúak nyomán járó vallások felbuzdulás, mely az erkölcsöket vallások alapja akarja megjavítani és büntetéseket kényszerít. Nincsenek büntetők. És az állam életében a bajok orvoslására a leghelyesebb alap a társadalmi alap. Ne vallások felszavakból induljunk ki, mely az egyes felekezeteiket olvasztja egymástól és gyűlöletet szít, hanem induljunk ki általános, etikai tételekből: a rosszat büntessük, a jót kizárásigilag meg. Ha az állam szabálya akar gazdaságilag és anyagiilag, szánjon finanszírozni az étire kell előkészíteni, a nevelés, közlekedéssel teli, körlehetetlen étire, amelyben a tudás nem elég, hanem erős lélekre van szükség, melyet szenvedéseiben támogatson a jellem és becsület.

„Nem nagy embernek, hanem hasznos embernek kell lenni“

A Józsefvárosi XVII. Demokrata Kör Vázsonyi-Ünnepé

A Józsefváros (XVII.) Demokrata Kör ünnepélyes keretek között leplezte le szurdán este Vázsonyi Vilmos életnagyságú portróját. Zsófólság megállította az ünneplő közbűnös a termet és sorában ott álltunk a fővárosi politikai és társadalmi életnek sok kiválóságát, a párt képviselői tagjai közül Benedek János dr. és Fábán Béla dr. jelentek meg, ott voltak Kábor Tamás, Vázsonyi Jenő, Déry Ferenc és Hárrer Ferenc alpolgármesterek, dr. Perl Soma, Biblí Horváth János, a függetlenség Kössuth-párt képviselőiben Melha Armand dr. és Latinák Jenő, a központi pártvezetőség tagjai közül Baracs Marcell dr. és Bródy Ernő dr., a kerületi vezetését Pördőváry Miklós dr., Benedek Dező, Zombor Géza államtitkár, Magyar Miklós, Záhler Emil dr., Posta Sándor dr., Freund Dező képviselők.

A Kör vezetőségének nevében Vitéz Aladár főtitkár üdvözölte a Vezért és a megjelent vendégeket, majd Weiler Ernő dr., a kör elnöke leplezte le gyönyörű beszéd kíséretében az arképet, Barács Dező festőművész sikerrel alkotást, mely álló helyzetben ábrázolja a Vezért, kezében „A Polgár“-ral.

— Ez az arképet — mondotta föltek között — nem csak azt jelenti, hogy Vezértünk szeretett alakja ezentúl állandóan közöttünk lesz, hanem szimbólumot jelent, jelenti az eszmét, mely benne öltött testet. Szimbóluma egy életpályának és hivatásnak, mely egy emberéleten át, minden magánéleteket feloldozva küzdött a közért, állott az élel csatasorban mindig, valahányszor a polgárság javáért kellett dolgozni.

Vázsonyi Vilmos meghatótt szavakban mondott köszönetet az ünneplésért.

— Sohasem voltam az ünnepnapok embere — kezdte beszédét — és ebből az ünneplésből is csak azt fogdom el, ami benne megnyilvánul: a szeretetet. A mai szomorú korszakot nem tartom alkalmasnak az ünneplésre. Ünnepeink a legteljesebb elhunyt nagyságaink emléket volna szabad, azoknak szellemi segítségül hívunk. Hívjuk Petőfi, Jókai, Sándor, Kössuth, Deák, Eötvös József szellemét, hogy iméit az a Magyarországi viruljon ezen a csónka területen, amelyet ők adtak nekünk.

Hírnev és dicsőség relatív fogalmak, még a legnagyobb hírneve és dicsősége is. Nem ez kell, hogy teljese az emberekre, hanem az az isten által belénk plántált érzés, amit kötelességnek nevezünk.

Nem nagy embernek, hanem hasznos embernek kell lenni.

mindenkinek tudja a kötelességet és legyen hasznos ember ott, ahova a sors állította: akkor megérdemli azt, hogy igaz embernek mondja magát.

A kötelesség teljesítésével jár lelkiismereti megnyugvás a jutalma annak az embernek, aki a közért dolgozik.

— Egész életünkben nem gyűltünk egyebet, mint jó és rossz emlékeket. Ebből egy herbariumot állítottunk össze, amelyben vannak illatos, kedves virágok, vagy mérgezők és kártevők: cserzőlékek, kötelességek és kellemes szép emlékek.

Köszölet férfiak számára az emberekben megnyilvánuló szeretet az, amely serkentést ad nekik.

Az én legnagyobb örömem az, ha belülek egy kosiba, vagy levelet adok át egy horárnak, vagy gesztenyét vásárolok az uncaosornak, akkor az egyszerű polgár nemcsak kiszolgál, hanem elpanaszolja bajait és tanácsot kér társadalmi és politikai kérdésekben. Aztán van ez, mert Budapest népének legalsóbb rétege is érzi azt a közvetlen szeretetet és ragaszkodást irántam, amely kölcsönös és tudják, hogy én őket szeretem a világon a legjobban, mert magam is a kispolgárok sorából származom. És ez nálam nem elmélet, nem ideológia, nem mentalitás és nem izmus, ez az én vérem zengő szava, amelyről nem tudok megszabadulni és amely elkiegér engem koporsóig.

— Polgár kívánok lenni a polgárok között, hasznos ember kívánok lenni és ha használni többé nem tudok, félreállok, amint már többször megtettem és tudom, hogy nélkülük is forogni fog a világ.

Minden füst, pára és haszontalan időlopás, ami nem hasznos a nemzet, a társadalom számára, ami nem előbbrevitela a társadalomnak és a mások boldogságának.

A hátköznapoknak ez a szűke politikájú teszi esakie lehetővé, hogy egyezt az új új ünneplésünk.

Parokkig ünnepeztük a Vezért beszéde végetével, majd Fábán Béla emelkedett szólar. Megemlékezt azokról a küdelmekről, melyeket Vázsonyi Vilmos élete során vívott, amikor nem mindig értették meg pemez intencióit és sokszor térték le a tőmögök, melyeket ő vezetett, mertvesztve hamla jelszavaktól és tetszetős frázisoktól, arról az útról, melyet ő mutatott és amelyen ő törhetetlen akaratalt jár. De igazán végül mindig Vázsonyinak lett és ma már minden kispolgár tudja és vallja, hogy az ő érdekében csak Vázsonyi küzd. — Felok Géza dr. a régi

nagyságok emlékeit idézte, akik joggal kérdészetik meg törpe epigonizmjóit: mit lettek azal a sok nagy művel, kiket ők alkotak. Ha ma valamelyen kérdésben savadszara ellenélek a sor, a angok ércebetűt szobrai mind az elküldék savasának, amint hogy azon az oldalon van ma minden érték és igazi nagyság. Ott van a nemzet két nagy nevezora: Apponyi Albert örök és Rákosi Jenő is, az a Rákosi Jenő, akit ma ünneplés születésnapja alkalmból az ország és akinek közvetlen kapcsolata van a mi mai ünnepléshez is, mert 27 évvel ezelőt ő volt az első, aki vezértéket azt Vázsonyi Vilmosról abból az alkalmból, hogy mint fiatal jöghallgató először beszélt nyilvánosság előtt.

Kábor Tamás tiltakozott a lepondó és rezimált hang ellen, melyet Vázsonyi beszéddéhen megütött. Azt hittem, mondotta, hogy ünnepe találak itt és kaptam helyette méla hangulatot. Herbariumot, hervadt virágokat emlegett itt a demokrácia vezére, azt mondja: nem akar már harcolni, ő már herbariumot csinál az élet végét virágából. Azt válszalom erre, hogy ennek a harcnak nincs itten helye, érkeke vagyunk, hataok vagyunk, ne hagyjuk magunkat félrevezetni és hajunkól. Nem igaz, hogy az ünneplésnek nincs helye, mert hogy érintkezhetünk mi azokkal a nagyokkal, akiket magunk fölél emelünk másként, mint ünneplés formájában.

Benedek János annak a kívánságának adott kifejezést, vajha Vázsonyi ne a nekéne, hanem eszmének diadala örökítene meg. — Bródy Ernő dr. Kábor Tamás üdvözli, majd áttér arra, hogy a mai ünneplésben tényleg nagyon sok keserűség veszteli és még nagy harcok előtt állunk. Soha anyizalék és politikailag a polgárság nem volt nyomorultabb helyzetben, mint ma. Ott tartunk, hogy az ország ismét a 48-évi időkkel éli és egyedül kívánása, hogy a 48-as évok jögen és szabadsággal térjenek újra vissza. Büntető novella készül a sajtó végleges létreesére. Magyarországon ma még mindig a régi karok és repdek sötét országok, pedig a mostani történelmi ostantájaknak csak a régiéktől kellene példát venni és akkor megtudnák, hogy kell küzdeni a népszabadságokért. Baracs Marcell dr. arról beszélt, hogy csak egy két lelkesíthet ma mindenkit a nagyoknál: méltóbb életkörülményeket biztosítani az itadékoknak. — Csérgő Hugó dr. lendülettel szavakban emlékeztet meg arról a Vázsonyiról, aki sokszor vezetett országos mozgalmakat a háttéről, harokról, amelyekben kiféle nem szerepelt, mint a Dáry-Lukács körben, a Czucz-ügyben és még sok más alkalommal. Górházhoz hasonlítják Vázsonyi, akinek örök szerelme, Roxáné-ját: a demokrácia. Beszéde végén Vázsonyi másik Roxáné-ját, Vázsonyi Vilmosról üdvözli. — Bródy Ernőné és Baracs Marcellé felszólalásait után véget ért a nagyszerű ünnepély, melynek közönsége a késő éjszakai örökig maradt még együtt, emelkedett hangulatban.

Külföldi illatszerek és kozmetikai különlegességek BALASSAHUNGARIA DROGÉRIA Budapest, VIII., József körút 13

Tűz ellen biztos a harcok, Hogyha vesztel MINIMAX-ot. **MAGYAR MINIMAX RT.** VI., Rózsa ucca 85. ♦ Telefon: 37-31.

✠ POROSZ ✠
KÖSZÉN
KOKSZ ÉS SZARAZ
TÜZIFA
A LEGJOBB MINŐSÉGBEN
GÁSPÁR FÜLÖP
VI. HUNGÁRIA KÖRÜT 72
TELEFÓN: 4-68, 39-60, 60-21

MODERN BUTORSZALÓN Ullófi út 14, Baross ucca 11. sz. Szolid, olcsó kiszolgálás. Gáspár Mándor

Az építkezési albizottság, mint sóhivatal

**A bizottság megkerülésével adja ki a munkálatokat az ügyosztály
A Központi Vásárcsarnok hétszáz milliós tatarozása**

Az építkezési albizottság egyik legutóbbi ülésén váratlan közbeszólás kavarta fel a kedélyeket. A bizottság egyik tagja, amikor az egyik aktuális kérdéssel kellett volna dönteni, ezzel a közbeiktatással lepte meg tartórait:

— „Ugyan, mit tárgyalunk annyit erről, hiszen csak sóhivatal vagyunk!”

Ez a közbeiktatás jellemzi a jelenlegi városi álláspontot. A blokk szónokai, de „A Polgár” is számtalanszor mutattak már rá arra a szomorú jelenségre, hogy a városházán egyes ügyosztályok és közegek még mindig nem jutottak annak tudatára, hogy új többség intézi az ügyeket és

az új többség új szemlélet kíván a polgárság dolgainak intézésében.

Ezek az ügyosztályok és ezek az urak úgy tesznek, mintha a városházán, mintha ma is Wolff Károly dirigálná őket és a keresztény pártot nem váltotta volna fel a blokk a többségi padokon. Ez legelősebben

az építési munkák kiadása során

mutatkozik meg, ahol

mindig az történnék a középítési albizottság háta mögött, amit az ügyosztály akar.

Enek következménye az, hogy — amint az albizot-

ság egyik legutóbbi ülésén kiderült, csak

másfél milliárdos munka kiadása került döntésre az albizottság elé, holott az ügyosztály negyven milliárd korona értékű munkát végeztet el

az utóbbi időben. Ezt pedig technikailag úgy viszi keresztül az ügyosztály, hogy

10–20 milliós tételekre bontja fel a százmillió munkákat, melyeket így a bizottság előzetes bejegyzése nélkül is kiadhat. Így megállapította az albizottság, hogy a Központi Vásárcsarnok tatarozás munkálatait, melyek végösszege 6–700 milliót teki ki, előzetes hozzájárulása nélkül végeztette el az ügyosztály

és nem került tárgyalás alá a Hunyadi-téri csarnok tatarozása sem.

Természetes, hogy a blokk nem hajlandó tovább tärni ezt a jätékok és a legközelebbi közzgyűlésen igen éles felszólalások fognak elhangzani a tanács és az ügyosztály ellen. Ettől eltekintve reméli „A Polgár”, hogy legközelebbi számában már oly adatokat fog a közmunkák kiadás körül eljárásról nyilvánosságra hozni, melyek egy csapásra meg fogják szüntetni a mai visszaállapotokat.

Ne a belügyminiszter, hanem a törvényhatóság irányítsa a fővárosi üzemek ellenőrzését!

Wolffáknak nincs szavuk a jogfosztás ellen

Az a támadás, melyet a belügyminiszter minapi leírata az autonómia ellen jelentett, megmozgatta a demokratikus blokkot, amely a legerélyesebben kel a fenyegetett autonómia védelmére. Vádasny Vilmos többiében is hangszólóta, hogy a tervezett üzemi tanács lehet a felügyelőző gyakorlati belügyminiszter szerve, de semmiképp sem tekinthető egy ilyen vegyes bizottság az autonómia szerve. A szociáldemokrata párt viszont négyülésként foglal állást a miniszter tere ellen. Az első ilyen négyülés már meg is volt s abban a leghatározottabban tiltakoztak minden olyan törekvés ellen, mely a fővárosi üzemeinek irányításában másnak, mint a fővárosi autonómiának akar szerepet juttatni.

A demokratikus blokknak harcra már első megmozdulásában is eredményt járt. A Ripka-párton ugyan még olyan hangok hallatszóttak, hogy a belügyminiszter terve nem sérti a fővárosi autonómiáját, maga a belügyminiszter azonban már kezd — más véleményen lenni. Kijelentette, hogy nem ra-

gaszkodik ahoz, hogy abban a bizottságban is 6 általa kinevezendő tagok legyenek többségben vagy akár csak feles számban.

Ettől most már még csak egy lépés kell, hogy a miniszter és a közzgyűlési többsége teljesen megérték egyenást. A belügyminiszternek kétségtelemül megvan a törvénybiztosította felügyeleti joga, ez nem tagadja senki. Am gyakorolja azt ahogy akarja, amilyen szorvóvén akarja, de a közzgyűlésnek nem eszupán az utólagos ellenőrzés lehet jogköre, hanem az ügyek irányítása az üzemekben. Erre kell megfelelő módot találni s bizonyos, hogy meg is találják.

Reméljük, hogy a tanácsnak együtt fogják ezt megkeresni, hogy tehát a tanács ebben segítségére tess a közzgyűlés autonómiáját védő többségnek. Eddig ugyan ezt a segítséget nem igen láttuk.

Es nem láttunk ebben a kérdésben semmiféle segítséget, sőt semmiféle állásfoglalást Wolffek részéről sem. Vajjon miért!

A magánépítkezések megindításának problémája Az emeltráépítések jelentősége

A háború befejezése után felmerült gazdasági problémák leszélyosabbika az építkezések megindításával 10 esztendőig szünetelt lakásépítés, illetőleg a lakáskérdésnek megoldása.

A háztulajdoni korlátozó rendeletek 1926. évben érvényüket veszítik és az veszély fenyeget, hogy ez évben még bekövetkezik a lakásforgalom teljes felszabadulása. A lakásforgalom felszabadulása valóságos forradalmi állapotot jelentene, mert hiszen mindaddig, amíg megfelelő számú lakások és üzemeltetési építések el nem érjük azt, hogy egy bizonyos lakásállományt álljon elő a sok ezer újonnan termelt lakás folytán, vagyis a város összes lakásainak számát véve alapul, annak minisztes állomány 1 vagy 2 százaléka fűresen állva, kinalat mállisan 10 képezi — szociális szempontból is lehetőséget teszi, hogy a lakásforgalom szabaddá váljék.

Ehhez, hogy akkor, amidőn Budapesten minimálisan 20.000 lakásra van szükség, hogy a lakáskérdés valamennyire is megoldassék, nem könnyű ezen problémának megoldása, de ezt az egyetlen sürgős és szociális szempontból, de állami érdekből is már nem halasztható problémát, az állam és a város saját kötelezések meg nem oldhatják.

Csak a magánépítési tevékenység megindításával lenne mód arra, hogy 2–3 esztendő alatt esze lakászsükséglet elteremtessék, és ezen idő letelte után a lakásforgalom kellő számú lakások megépítése mellett felszabadíttassék.

Az emeltráépítések

1. Olcsóbbá tessék az építkezést cca 15–20%-kal, elminálják a pince és padlás készítését, legfeljebb valamelyes átalakítást tessék indokoltatni.

2. A meglévő telek nagyobb kihasználtság biztosítását és így újabb lényeges megtakarítás áll elő.

nyugon kevés jövedelmet biztosítanak az államnak és a magánépítkezés megindításával nem lehet cél, hogy az állam háztulajdonos legyen és erre a célra bizonyosan megfelelő — kamatozást nem biztosító — tőkét rendelkezésre.

2. A magánépítkezési tevékenység megindításánál szintén figyelembe kell venni az adókezelés megindítását. A 4–500 házra épülő rá 1 vagy 2 emelet, átlag 10–15, nagyrészen 1 és 2 szobás lakással, házakban cca 800.000.000 korona költséggel, akkor ezen befektetés 350–400 milliórd koronának több mint 30–40 százaléka vándorolna vissza különböző adók formájában az állampénztárba, és míg egyfelől ez szolgálja a fedezetet az adók elegendősége miatt, másfelől új lakások termelésével új egzisztenciát, új iparágak, új üzemeltetési lehetőségeket és 500 lakás termelésével — eltekintve a kötelezősszereitől — azt, hogy a magánépítkezés már a ráépítéssel nagyrészen járul a szabadforgalom visszatartásához, az állam is, természetesen, adókat, áldozatok árán is kell hogy segítséggel járjon, hogy a magánépítkezési tevékenység teljes mértékben visszaállíttassék.

De vannak az adómentesség biztosítása mellett olyan adók, melyek az adómentesség mellett sem engedhetnek el. Ilyen a házbérlőadók és az átadók, amelyek mindig a házbérlővel szemben állnak egyenes arányban s ezek is növekedést jelentenek.

Lásuk most, hogy mennyiben segítené elő a magánépítkezési tevékenységet, illetőleg mi esztendőző az ingatlanulajdonosokot arra, hogy házára 1 vagy 2 emelet építsenek. Tudjuk, hogy a ráépítendő rész 30 évi adómentességet élvez. Ezen adómentesség mellett az építési összeg törlesztése — ha jelzálogkölcsönök lennének — már biztosítva volna. De mivel a jelzáloglevelek kibocsátása még nem indósor, a ráépítési rész építési összegének törlesztése olcsó módon találni biztosítást és oly módon adna kedvet az ingatlanulajdonosoknak a ráépítésre — mert ha felvesszük azt, hogy valakinek van egy 1 vagy 2 emeletes háza a Krisztina körúton, mely arányoknális békébeli bére 20.000 aranykorona, ezen összeg fele 1926 május 1-én fog felmenni, mint házbérlőjévedelem, tehát 10.000 aranykorona, melynek 50%-át adóban kell lefizetni, tehát marad 5000 aranykorona bérlőjévedelem, hogyha ezzel elegendőben a háztulajdonos a háza 15 l és 2 szobás konyhás lakás épít, cca 700.000.000 korona költséggel, ezen 15 lakás házbérlő, a lakásviszonyok ismerése mellett, 8000 aranykoronát fog hozni, azonkívül 5000 aranykoronát a leugedat megköv építéstelek adja folytán, az összesen 13.000 aranykorona, tehát cca 188.000.000 korona jövedelme lesz, mely jövedelem a befektetési tőke 25%-os jövedelmezésével felel meg, és ha szintén visszatér az, hogy a felveti építési költségen után 11%-os kamatot fizet (Pénzügymin. Központ kamot, plusz 2% bankgarancia), 5–6 év alatt a felveti költségen módjában van visszatéríteni. Természetesen azonkívül az az őriási előny is, hogy megfelelő lakások termelhetők, fly módon a lakberek a békebeli bérek 70–80%-ig fognak emelkedni és így nemcsak hogy lakbérnyereség áll elő, de az elegendő adómentesség is lényegesen növekedik.

Az egész Józsefváros, Ferencváros és a legtöbb budai régi 1 vagy 2 emeletes házakból áll, és ha ezen házakra épülnek emletek, városfejlesztés szempontjából is egy olyan kérdés oldódna meg, mely kérdés megoldása városrendezés szempontjából, de szociális szempontból is, feltétlenül kívánatos, mert csak a régi 1–2 emeletes házak ráépítés folytán, új homlokzati kiképzéssel, ezen városrészeknek egészen más képét nyújtanák.

Ötöves bankhitelek nyújtásával, mely bankhitelek a tatarozási költségek formájában alapján tehermentes ingatlantulajdonosok, bankgarancia szempontjából, állami pénzek hitelteljesével 5 évre valódnak nyújtandók, természetesen 2 és 3 évi megköztetés mellett. Ezen kedvezményes oly módon történik előre a magánépítkezési tevékenység, és oly előre kiképzés adnának, építőmesterei iparágakkal szoros összefüggésben álló 40 más iparágunk, hogy az évek óta gazdasági tessződésben élő város valóságos forradalmi államból és a békebeli építési munka megindulásával, mely mindig magával ragadja egy egész város fölötti termelő iparát, minden tekintetben egy olyan biztosítékot nyújtana az egész város fejlődésére, mely legalább is egyenértékű azaj a kedvezményrel, melyet az állam adókezelés formájában nyújt.

Vannának egyéb, talán még gyorsabban célra vezető, radikális megoldások, melyek egyrészt a 25%-os kineztári adó visszatartásával, melyet az építétek élveznek, de mely megint a lakókra róva nagyobb terheket, másrészt az építétek számára az aranyparittásos lakbér visszatartás és a szabad lakásforgalom felletti jog visszanyerése. Ezekkel azonban nem kívánunk foglalkozni, mert antiszociális, és ha megoldandók is az építkezések problémáját, mégis a város anyagvis megterhelt lakosságára újabb kötelezettségeket rónának és ha vissza is fogok térni ennek feltétlenségére, mégis határozatlan leszigere azt a fényt, hogy csak adókezelésnek és olcsó állami hitelek nyújtásával, mely állami hitelek nyújtása az adómentes házak értékekkel teljesen biztosítva van — látszik a magánépítkezések megindítása célra vezetőnek és kérem az illetékes köröket, hogy ezen ügy megértésével járjon hozzá ezen ügy problémá megoldásához és ne hagyjuk megoldatlannal egy olyan kérdést elintézetni, mely közgazdasági szempontjából is létezőké Csonka-Magyarországnak.

Székely Béla

A cseka

Popoff Wladimir német újságíró szenvedéséről a vörös inkvizíció büntetőnevelésében — Kivégzések, ahol a hóhér jutalma az áldozatok ruhája — Az orosz állam az államban

Néhány hét óta ismét gyakrabban forog a közudatban az orosz szovjetközletársaság titkos rendőrségének, a csekának neve. Innen indult ki az az összeesküvés, mely véres háliát bontogatta Magyarországon is, itt kapták elindulási parancsukat Rákol Máttyás és társai, hogy jöjjének ismét Magyarországra és aknamunkájukkal elsősorban a szociáldemokrata munkásság zárt falainak bontva meg, készítsék elő a bolsevizmus új térdelését.

Ebből az alkalomból érdemes foglalkozni mindazzal a borzalommal, elnyomással, kinszenvedéssel, gyilkossággal, kínzással, a szabadság elvénél, a demokrácia nagy eszméinek megcsúfolásával, a jelentős terrorral, amit a cseka fogalma magában foglal. Az ismerkedésre pedig úgy nyílik legkönnyebben alkalma az érdeklődőnek, ha olvassa Popoff Wladimir orosz-német hírlapírónak „Die Tschecha” című könyvét, melyben a szerző közvetlen tapasztalat alapján ismerteti meg a bolsevisták titkos rendőrségének működését, eszközeit és eredményeit.

Popoff Wladimir amerikai világlapok tudósítója, aki újsóvalvan élelnek utazza be a bolsevista Oroszországot. Hónapokat tölt az orosz földön, végigjárja Szabériának éhségvidékeit, beszélget a szovjet vezérrel és tapasztalatairól cikksorozatokban számol be az amerikai és német közönségnek. Ezek a cikkek később könyvakkban is megjelennek. „Unter dem Sowjetstern” a könyv címe és szerzője igyekszik a látottakat objektívan megörzive visszaadni, sőt inkább szépséti, mint túlozza az orosz bolsevizmus világot.

Könyvének megjelenése után néhány hónappal elhatározza, hogy ismét Oroszországra utazik, hogy új tapasztalatairól új műben számoljon be. Megszerzi az orosz vízumot a berlini szovjetkövetség és állépl — ezáltal másodszer — az orosz területre. Megérkezik Moszkvába, ahol három hetet tölt büntetésnek, amíg egy napon szállodájában a cseka parancsra letartóztatják és a cseka központú büntetésbe szállítják. Popoff nyugodtan követi őreit, nem tudja elképzelni, mi adhatja okát ennek a letartóztatásnak. Első könyvében, cikkeiben sohol sem lépte túl az objektívitás határát, a szovjet urai közül többel szinte baráti viszonyban van, semmi olyasmit nem követelt el, ami erre a letartóztatásra okot adhatott volna. Az igaz ok természetesen nem található el és csak szabadulása után, Berlinben tudja meg, hogy egy ottani bolsevista úgynök érdemhajtásból, hamis feljelentésnek, mely őt egy szovjetellenes összeesküvés részének tüntette fel, kiszűntette a rászámozó szenvedéseket.

A vörös inkvizíció eszközei.

A cseka szokásainak rövidítés, rövidítése a csekevizsáladja kommissza elnevezésnek, ami „rendkívüli bizottság” jelent és rövidítése a „Bendikvüll bizottság” az ellenforradalom, szabotázs és spekuláció ellen” elnevezésnek. A terror eszköze a terror miatt való fellázadás ellen. A diktatúra teremtette saját életének védelmére. De mint ilyen urává válik természetének és az orosz szovjet urai rövidesen azon vezetők magukat észre, hogy egy másik, náluknál nagyobb hatalom is kormányozza az országot, felöltetlenül, fityúlván parancsokra és rendeletekre, állam az államban, akinek hatalma lényegén fogva felülmúlja az ország hivatalos vezetőinek hatalmát is.

A titokzatoság, az ársial mongol szellem furaasága és vadsga jellemzi azt az épületet, melyben a Ljubljanka utcán, a moszkvai cseka székel. Ez az Oroszország „Ljubljanka” néven nevezik. Cseka természetesen nemcsak Moszkvában van, hanem minden nagyobb orosz városban, sőt faluban is. Aki kezébe kerül, leszámozható életével. Ezekre és tízezekre megy statisztikusok kimutatása, sőt szovjet-számítások szerint is áldozatainak száma és ezek a számok nem is jelentik a cseka gáztetteinek valódi mértékét, mert a szibériai Oroszországon és európai kultúráról végtelen távolsgában eső vidékeken történetek kiesnek minden ellenőrzés alól.

Popoff tehát a cseka börtönébe kerül, ahol több orosz szociálfaradalmiárra hozza észre a korsz. Ezekből sokat hall a cseka vallati módszereiről. Megtudja, milyen órákosok, képmutatók, néha nevetés, néha rettenős eszközökkel akarja kivenni a cseka foglyainak titkait. Megtanulja, hogy még akkor sem szabad bűnét vállalnia, ha kijelentik, hogy ezen az áron szabadul, mert ez a biztos pusztulást jelenti. Arra is figyelmeztetik, hogy szabadulásának valószínűleg az lesz az ára, hogy reverzálást kell aláírnia, melynek értelmében a cseka szolgálataiba lép. Megtanulja annak a pillanatnak borzalmas jelentőségét, amikor esti hat óra tájban megjelenik az őt és kihallgatásra viszi a foglyot. Ekkor áll meg a cseka udvarában a „Jekete hernyő”, a cseka rabszállító kocsija, pőfőve és tűlköve, hogy lármájával elnyelje a vallatások kínzózatának ordítást és a kivégzés revolvérörrensét. Az egyik szociálfaradalmár ebelszólásból megismerkedik a cseka-kivégzés borzalmával. Hatalmas boltív teremben folynak le a kivégzések. A terembe vasajtón keresztül belökik az áldozatot. A közpén, kezében hatalmas Colt-pisztollyal ül a hóhér. Egy dörmögés és az elült szellőcsontnyelű agyvelővel hull a földre. A hóhér feláll székéről, leszedi a ruhát a kivégzetről, elszedi értéktárgyjait — ez a részletes kivégzési részlet képe — aztán elgátlásra gyűjt és int: jöhet a következő.

Később folynak a kihallgatások. Popoffot egyra

magasabbrangú cseka hivatalnokok vallatják. Ő azonban állhatatos marad. Nem hat rá sem árnyán, sem fenyegetés, tudja, hogy nem szabad vallania. Hetekig tart ez a tortúra, miközben barátai megmentik a szovjet vezetőit érdekében, hazatalnán. A cseka nem enged el áldozatát. Végre elérkezik az utolsó kihallgatás napja. A cseka véreskezű főnöke, Felix Edmundovics Deszesznicki elé vezetik. Itt más a mód, mint az eddigi kihallgatási helyeken. Fehérkötényt visel, ezüstlancot ten, perzsa-szőnyegre, mint valamelyik kapitalista ország miniszterének fogadószobájában. A kihallgatás után szabadulnia kerül. De a reverzálást alá kell írnia. Vallania kell, hogy kémekei fog a külföldi diplomaták és újságírók után. Popoff mindent vállal, csak hogy szabadlábra kerüljön.

Az utolsó akadály.

Aláírja a reverzálást és irást kér arról, hogy ő a cseka megbízottja és mint ilyen a cseka védelme alatt áll. Ekkor már a székre gondol és amint a későbbiekben kiténik, óvatossága menti meg az életét. Kiszabadulása után útlevelet kér, hogy Berlinbe utazva megkezdhesse munkáját a cseka szolgálatában. Az útlevelet megkapja és elindul. Rettenetes izgalom és halálfélelem győzti. Tudja, hogy a cseka nem jószántából engedte szabadon és ismeri a cseka nek azt a szokását, amit az ilyen volt foglyokkal szemben követ. A szerencsétlen gyantalanul indul útnak. A határhoz közel, ahol már kikerült a baráti szemek óvó tekintetének ellenőrzése alá, leszállítják a vonatra. A helyi cseka valami ürügyet ismét börtönbe veti. Pont. Többet senki sem hall róla.

Ilyen gondolatok győzik Popoffot is, amikor a határ felé közeledik. Egy kis állomáson fegyveres csekaista lép szakaszába.

— Ön Popoff elvtárs!

— Igen! — hangzik a megrögtelt válasz.

— Harcosom van Moszkvából, hogy Őnt feltartóztassam.

Popoff leszáll. Tudja, hogy ez a végét jelenti. Utolsó kétségbeesésben fellépésének határozottbágvál akar menekülni. Tiltakozik a leszállítás ellen. Kérdi, milyen jogon tartóztatják le. A cseka vezető vizsgálóra nyújtja át neki a moszkvai cseka táviratát, mely feltartóztatását rendeli el.

„De elvtársak!” kiabálja dühöt színelve Popoff — a táviratban Popoff Wladimirról van szó. — én Popoff György vagyok. És már elő is rántja zsebéből a moszkvai cseka reverzálást. A cseka-hivatalnok megremül. Boosánátérdek. Ismét a vonatra. És Popoff Wladimir néhány perc múlva szeretne leborulni az első mooskok, tetves, rongyos lengyel katona előtt, aki a határt őrzi.

A távirat persze órára vonatkozott. Berlinben tudja ezt meg. A táviróhivatalnok tévedése mentette meg tehát az életét.

Könyvének végén felszólítást intéz a világ nagy nemzetelhez. Szabad ezt túlni! — kérdi. Nem köteleztek-e minden eszközt megragadni, hogy ezt a véges szervezettel megsemmisítsék? Miért nem követeltek az orosz kormánytól, amikor tárgyaltok vele, a cseka megszüntetését? De komoly megszűntetését, feloszlását, mert hiszen néleg már egy izben felszólították a cseka, hogy más elnevezés alatt folytasson véres munkáját.

Elgondolkozva teszi le az olvasó ezt a borzalmakkal telt könyvet. Elgondolkozva arról, vajjon ez lehet az a helyes út, mely a világ megváltásához vezet? A demokrácia megülésén, százezrek legyilkolásán, új állások és régi eszközök alkalmazásán át érne el az emberiség a teljes, hiánytalan boldogság, egyenlőség és testvériség igéretföldjére? A szabadság megülése, a diktatúra, a terror, a foltámadás a rekvizitumai?

És újra rájön arra a megdönthetetlen igazságra: egy út van csak, a világ rendjének tökéletessége felé, a mi utunk. A demokrácia útja ...

Mi történt a városházán?

— A főváros áttele a városiügyi Műszarnok épületén az államtól s addig is, míg használati dolgában végleges nem dönt, használatra átengedte a Központi Városi Társulatnak.

— A főváros november végével az idő is megkezd az inguente-akcióit.

— A Krisztina térről a Vilmos császár útig közeledő autbusz-íratok vonalát próbaképpen meghosszabbították az Októzonig.

— A Községi elnökszerzem vidéki kirándulásokkal létesít, amelyek közvetlenül a termelőktől szerzik be az árut.

— A polgármester Durg Ferenc küzdelmezési tanácsot meghívta a vádarszarnoki igazgatói teendők ellátására.

— A Beszék ügyeit felülvizsgáló bizottság megkezdte működését.

— A közpénzügyi bizottság elhatározta, hogy három év alatt fellélttják a budapesti Kossuth-szobrot. Az ószes költség két és félmillió forint.

— A városok kongresszusa kiküldött egy háromtagú bizottságot, amely tárgyaljon a kormányval, hogy a helyiipari költésnek ügyében kiadott rendelet módosításra kerüljön.

C-listáról A-listára

A Városházán is aktuális most a tisztviselők státuszrendezése. Ez ügyben a kormányrendelet még nem érkezett le a fővárosra, de előszóval meg kapták az illetékesek a pénzügyminisztérium és a helyigaználtérium instrukcióit és késél ismár a munka. Dr. Lobmayer Jenő tanácsosvezető főjegyző: *Dulácska, Felkay és Helicany* tanácsosvezető dolgokat írja, be nem várva az írásos rendeletet, mely — úgy gondolják — nyolc-tíz nap múlva érkezik még csak le a Városházán. Tisztviselői körök fölött az a kérdés igazta, hogy a szakszféraóra is áll-o majd az, amit az állami alkalmazottakra a rendelet imperative megkövetel, hogy t. i. aki szolgálati idején fogva már egész fizetésének megfelelő összeget kaphat nyugdíjért, az haladéktalanul nyugdíjazandó. Körülbíró nyolcvan ilyen tisztviselője van a fővárosnak, ha tehát ezt a rendelkezést végrehajtják, akkor mintegy nyolcvan tisztviselő löli háru el az a veszedelm, hogy úgynevezett C listára kerül és ugyanannyival több kerül bele az A listára, ami jelentékeny füstésöbbltet jelent.

A lakásépítő akcióhoz

Az egészségre ható tényezők közül a lakás is a legfontosabbak közé tartozik; már az ösemberök is gondoskodtak arról, hogy a természet zavarok ellen megvédjék magukat és e célból őrgeket vájták a hegyekben és vastagabb fatörzsekben és azokban tartózkodtak, míg a zavarok elmúltak; később északra építettek és ez okorban már szállár alposok álló masszív épületeket emeltek; ez okorban már törődtek azval, hogy a lakás a benne lakók egészségét ne veszélyeztesse, már akkor is gondoltak arra, hogy az emberek életük nagy részét a lakásban töltik, és így nagy gondot fordítottak arra, hogy a lakásban való tartózkodás egészségükre ne legyen veszedelmes, tehát ha akkor, midőn a kultúra és a közegészség védelme még nagyon kezdetleges volt, már ilyen nagy gondot fordítottak a lakásokra, mennyivel szükségesebb most, midőn nyugati kultúrák van, midőn tudatában vagyunk annak, hogy a közegészségügy a legfontosabb tényezője hazánk felvirágoztatásának, hogy ma a legmagyobb gondot fordítsanak a lakásokra és műhelyekre, melyek különösen ma, a háború és forradalmak által desoláló, a legfontosabb tényezőként szerepelnek megcsönkített hazánk és népességünk restaurálására.

Angliában, Franciaországban, Németországban, de mindenütt nyugaton már hosszú idő óta tudatára ébredtek annak, hogy csak egészséges lakásban és műhelyben konzerválhatjuk egészségünket a felnőttek és csak egészséges lakásban fejlődhetnek a csecsemők és gyermekek, mi is tudjuk ezt, minden alkalommal hangoztatjuk is és mégsem gondolunk arra, hogy mikor új házat, vagy műhelyt építünk, hogy ezek minden tekintetben olyanok legyenek, hogy a benne lakók és dolgozók egészségét ne veszélyeztesse, a nyugati államokban erre igen nagy súlyt helyeznek, mert nemcsak a felépült új házakat és műhelyeket vizsgálja meg a közegészségügyi hatóság, amikor csak arról nyilatkoznak, hogy kizáródtak-e már a falak, hanem már akkor is kikéri a közegészségügyi hatóság véleményét, mikor a tervezet bemutatják és így már az építkezés is a közegészségügyi hatóság ellenőrzése mellett folyik és fejeződik be.

Most, hogy nálunk is megindul az építkezés, hála a demokráciai blokk szociális értekezésnek, feltétlenül szükségesnek tartom és biztosra veszem, hogy ezen, a közegészségügyre nagy fontossággal bíró körülményt a blokk tekintete fogja venni, hogy a törvényhatósági bizottság követelje a lakóházak és műhelyek építésénél már a tervezet bemutatásánál a közegészségügyi hatóság véleményét és az építkezések alkalmával ugyane hatóság ellenőrzését.

Legszébb Legjobb Legelőszébb

PAP PAP PAP
LAN LAN LAN

Kárptosáru, vas- és rézbútorgyára

Szűnyeg, pokróc, függöny, ág- és asztaltok, szőnyegek, nyugyzékek, leányzóba, előzőba- és kerütblatorok, ernyők és sokak minden kivételben kaphatók

Gichner János

Budapest VII., Erzsébet körút 20

Nagy katalógust 4000 korona ellenében postán koldók

Vasbútor, rézbútor

sodronyághétek Klein Gyula és Társa vasbútor-gyárában, Budapest, VII. kerület, Dob uca 58. szám

Krámer Adolf
festő- és mázoló-mester

Budapest I., Lágymányosi u. 4. Tel. 7. 83-37

KÖZGAZDASÁG

A pénzügyintézetek revízió alá veszik eddigi hitelpolitikájukat

Szaporodni fognak a „jó kezek” — A betétek a háborúelőtti nivónak már csaknem 30 százalékát érték el!

A legutóbbi napok során a pénzügyintézetek körében nagyfontosságú tanácskozások indultak meg. A közvélemény egyöntetű nyomonása alatt — melyhez újabban a kormány is esatlakozott — a bankok végre elérkezettnek látják az időt arra nézve, hogy gyökeres revízió alá vegyék az utóbbi évek során kövelett hitelpolitikájukat.

A hitelkrisis megszüntetése felé két út vezet. Az egyik, hogy vissza kell fejleszteni a hitelkamatokat a háború előtti kulcsokra, a másik viszont, hogy a hitelnyújtás tekintetében egyre liberálisabb módon kell értelmezni a hitelképességet, tehát

fokozódni kell az általános bizalomnak, a gazdasági egyedelek életképességére vetett hitnek.

A hitelkamatok lefaragása legelsősorban a megfelelő lökés jelenlétét érheti el.

Tagadhatatlan, hogy e tekintetben Magyarország a határozott javulás útján van. Az egyes hitelrezervóriumok az utóbbi évek során egyre konzervatívabb és rigorózusabb módon lényeztek konzervatív a tökérejeltek e ennek eredményeképpen ma meglehetősen jelentős tökérejeltekkel rendelkeznek. Emellett pedig a külföldről is egyre nagyobb pénzinklátat jelentenek. A Nemzeti Bank bizonyára ezeket a szempontokat tartotta szem előtt, mikor legutóbb a bankokról jelentős mértékben lecsökkentette.

A bankok legutóbbi kimutatása szerint a betéti kamatláb és a hitelnyújtás kamatláb között ugyan még mindig legalább is 60—70 százalékos a különbség az egykori békebeli 35—50 százalékos margóval

szemben, azonban nem szabad elfelednünk, hogy alig egy évvel ezelőtt ez a differencia még legalább is 120 percent volt a prima lécekkel szemben, tehát itt mégis csak bizonyos fokú öröndetes haladásról lehet szóval adni. Milyet növekedni fog a pénz árkulási erejének intenzitása, a jelenlegi bankráta csökkentése nélkül is lehetséges lesz a hitelkamatokat további mértékben lecsökkenteni s ezáltal a betéti és hitelnyújtási kamat közötti levő differenciát kisebbíteni.

Rendkívül nagy fontossággal bír az a körülmény is, hogy a közeljövőben a bankok és a hitelforrások közigyelének lesznek a kihelyezéseknél a hitelt igénylőket az eddiginél jóval liberálisabb módon kezelni. Az egészen prima kezek száma mégis csak igen korlátozott, s a hitelforrások lassanként eszaki fognak túlzott merevségükből a fedezetek tekintetében. Ma még mindig drív a 4—5-szörös fedezet, különösen az ingatlankezelőknél, ami természetesen igen összehasonlítható a hitelképes gazdasági egyedelek számával.

Ugyancsak igen figyelemreméltó körülmény, hogy legújában ismét lendületesen növekedik a betétekkel elhelyezett összegek mennyisége s a most megjelent kimutatások szerint a tizenhárom fővárosi nagyobb pénzintézetnél a betétek nagysága már átlagosan csaknem eléri a békebeli nívó 30 százalékát. Mindezek a körülmények — mint több oldalról értesülünk — a pénzügyintézetek oda fogják vezetni, hogy a hitelkondíciókat az eddiginél jóval előkeze-nyebb módon kezeljék.

Schaumburg-Lippe
HERCEGI UDV. PINCE
Villány
Régi évjáratú
pezsgők és palackborok

Kisasszonynak és egy parasztlánynak és a darab bonyodalma a körül folyik, melyik fő melyik lányhoz való. A két fiatalombert **Haykó Ferenc és Bórczy Géza** játssza, a két leányt **Turay Ida és Zala Emma**. A többi szerep **Kürthy, Harsányi, Mészáros, Baló, Holkó és Bacsanji** Paula kezében van.

* **Leopoldine** Konstantin Budapestben, **Leopoldine Konstantin** a Fővárosi Operettszínházban a bécsi **Deutsches Volkstheater** társulatával, dr. **Rudolf Beer** igazgató vezetésével szombaton kezdte meg vendég-szereplését, Emlékezős az a nagyzeri siker, a mely a világhírű művésznek legutóbbi budapesti vendégszereplését kísérte. Minden előadására zsúfolásig telt meg a nézőtér.

Most is a legnagyobb érdeklődéssel várják vendégszereplését, amelynek műsora rendkívül értékes és érdekes. Az első három este **Schiller** klasszikus tragédiáját, **Maria Stuart**-ot adják, a cím-szerepben **Leopoldine Konstantin**, Erzsébetet a német színpad másik büszkesége, **Erika Wagner** játssza. A többi szerepben is a **Deutsches Volkstheater** legkiválóbb tagjai lépnek fel. Kedden és csütörtökön, november 17-én és 19-án, **Ludwig Fulda** híres vígjátéka, **Die Zwillingsschwester** (Az ikertestvér) kerül színpadra, amely a **Burgszínház**nak is kedvelt műsordarabja. **Leopoldine Konstantin** Giuditte parádás kottás szerepét játssza. Orlando szerepében **Jacob Feldhammer**, a legkitűnőbb szerelmes színész lép fel, Szerdán és pénteken, november 18-án és 19-án, a **Cyprinus** (Váljunk el) szerepét a műsoron, **Leopoldine Konstantin**, **Cyprinus** szerepében De Prunellett **Hans Hompe** játssza. Jegyek valamennyi előadásra már válthatók.

AZ „ENGENE SHERESS”
10 attrakciója:

1. Titkos Ilona Balázs Árpád-dalokt ének
2. Csontos Gyula cigánytalulat
3. Titkos és Csontos szaradst táncol.
4. Z. Molnár Kállay-kettőse.
5. Lilla Collins és Edna May moderna angol táncol.
6. Jazz-band.
7. Grinsing Schramml.
8. Vörös János cigánybandája.
9. Kafonzenekar.
10. Halizene. Felvonásokközben Vörös János muzsikál.

* Minden este **Romain Rolland** remekműve, a **Szerdem és Hold** játéka a **Belvárosi Színházban**.

* Az Orlov utolsó előadását pénteken tartják meg a **Fővárosi Operettszínházban**.

* **Eső! Magyar Színház! Eső!** Az **Eső a Magyar Színház** nagy drámai szenzációja. Remekművi darab, remekművi előadásban: **Titkos Ilona, Pécsi Blanka, Csontos Gyula, Zátany, Z. Molnár, Dénes, Világi** ragyogó premiere együttesben. Jack London világos. Filmserengeten kalandos, drámai merész és izgalmas.

* **A Madonna. Fazekas Imre** szenzációs színműve kivételesen kétszer egymásután, csütörtökön és pénteken kerül színpadra a **Víg-színházban**, az eddigi előadásoknak tablas ház tapost.

* Utolsó három esti előadása a néger színtársulatnak: péntek, szombat, vasárnap a **Renaissancs Színházban**. Vasárnap déltájn mérsékelt helyárakkal a teljes esti műsor.

IV. ezkú út I. szám **ORION SZÍNHÁZ** Tel.: József 150-01

BOHÉM VÉR **Buster Keaton** **Híradó — Intim Pista**
Világatrakció, rendezte Charlie Chaplin a nők barátja, International Picc Augm. Jazz Band és Florence a néger pacírta Kezdele fel 6, fel 8 és fel 10 órákor

A valorizációs törvényjavaslat

nyilván elvetette a címét. Ez a javaslat ugyanis arról szól, hogy mit — nem lehet valorizálni. Természetesen nem lehet valorizálni a hadikölcsönkönyvet, a kelenye- és hozománybirtokosítást, a takarékbetétet, vagyis mindazt, ami a polgár takarékoságának, előrelátásának és hazafias áldozatkészségének gyümölcse. A javaslat megbünteti a polgárt, aki tőkét akar gyűjteni, aki leányának kiházasításáról akart gondoskodni s aki a haza kőre szavára sietett vagyondból áldozatokat hozni. Aminek a valorizációját a javaslat elismeri: abban viszont nincs köszönet. Elsősorban nincs köszönet benne, hogy a magántartások valorizációját törvénybe foglalják. Ezt eddig — sokkal jobban — elvégzte a bírói gyakorlat, mely az esetek változatosságához mindig jobban hozzá tud szimulni, mint a törvény. A törvény gíszbakóti a bíróban az embert, már pedig a bírók éppen az utóbbi években többször bizonyosságát adták annak, hogy többet ér egy Magnaud-féle „jó bíró”, mint egy rossz törvény.

Hírek a gazdasági életből

A fővárosban egy tőkésné konzorcium van alakulóban, mely a közeljövőben egy újfajta — állítólag — rendkívül leletes növényi szaradst akar importálni. Ugy hallatszik, hogy a szombatonforzó tápanyag ártási konkurenciát fog tizmasztani a vajnak.

A magyar-francia kereskedelmi egyezmény egyik követközménye granat rövidesen jelentős import várbát az olcsó típusú kis francia autókából, a Citroen és a Renault-kocsikból. Ily módon a MAG autók legkezelebb alig lehrhat konkurenciával lesznek kénytelenek szamolni.

SZÍNHÁZ

* Két magyar újdonság. Jövő héten két magyar újdonsággal fog megismerkedni a színházi közönség és a jelek szerint az ismeretség az összes résztvevő felelnek örömet fog szerezni. A **Renaissance** új színpadi szerzőt avat, új szerzőt abban az értelemben, hogy **Zágon István**nak, a „Köldy-pipa”, a „Tavas” és sok nagyszerű egyfelvonásos színdarab és kabaré-tréfa szerzőjének ez lesz az első egész estét betöltő munkája. A háromfelvonásos vígjáték egy írónak és egy falusi ártatlanságnak bősos szerelmi története. A falusi kislány szerepében **Gal Franciska** fog vendégszerepelti, ebben a darabban lép fel először **Gózon Gyula** is, mint a színház új tagja, de jelentős szerep jut **Papp Jolán**, **Haykó Ferenc**, **Maklár Zoltán**, **Szegő Endre**, **Nagy, Tapolcsay, Sugár, Zala Emil** és **Kerkögyörtő Olga** számára is. A bemutató a jövő hét végén lesz.

KisRomédia Minden színpadon át Cyprian (XXVII.) der Gütige Rott & Steinhardt-tal VI. Révay ucca 13 — Kezdele 8 órákor — Telefon: 14-22

A másik magyar újdonságot, melyet a **Belvárosi Színház** mutat be: **Földes Imre** neve fémjelzi. A „Pántlika” szintén vígjáték, talva kedves bonyodalomokkal, kacagató helyzetekkel. Egy grófi család barátja kis parasztyermeket talál az uccán. Miután neki nincs családja, barátjához viszi el az apróságot, aki szeretettel fogadja, bár neki is van hasonló korú fiacskája. Megkülönböztetésül saját gyermekének karjára pántlikát köt. A pántlika a közös ágynoszobában nyugvó gyermek karjáról leszúszik és most már nem lehet megkülönböztetni, melyik a talált és melyik az édes gyermek. Így nő fel a két fő, egyforma nevelésben részesülnek és nincs is baj addig, amíg el nem jön az első szerelem. A két fő két lányuk udvarol, egy úri-

DREHER

„Nestlé” tartós onduláció speciális Henna hajfestés
Párizsi hajpótlék-újdonságok rövid hajhoz
Kozmetika * Manikür Vánsó, Rákóczi út 37. szám. — Tel. J.: 141-78

POLGÁRI SZERVEZKEDÉS

DEMOKRATA NAPTÁR

November 14, szombat.

Központ. Kabaré (8).

November 16, hétfő.

Ferenyevárosi Demokrata Kör (Belső). Tag-értekezlet (7).

November 17, kedd.

Lipótvárosi Demokrata Kör. Társasvacsora (8). — Józsefvárosi (XVII). Demokrata Kör. Közgyűlés (6). — Újpesti Demokrata Kör. Választmányi ülés (6).

November 18, szerda.

Józsefvárosi Demokrata Kör. Politikai vacsora (8). — Ferenyevárosi Demokrata Kör (Belső). Társasvacsora (8).

November 19, csütörtök.

Erzsébetvárosi Demokrata Kör (XIV). Társasvacsora. — Józsefvárosi (XVIII). Demokrata Kör. Társasvacsora (8).

Mi újság a pártkörökben?

— Meghalt Bohner Ferenc! A Demokrata Párt újból temetési halottak van újral Bohner Ferenc 30 évig volt pártunknak tagja. 30 évig legközelebb szülőhazájában volt a demokrata eszméknek, meg nem akuró harcos haradjója a Vesznek, Vázsonyi Vilmosnak. Elő volt mindenhol, ahol az eszméért küzdeni kellett. Vesz volt az első között, ha dolgozni kellett, de maga volt a szörényesség békés munka idején, aki jutalmat soha nem kért, nem várta. A korán elhunyt — 59 éves volt — legkedveltebb anyagi földi polgári november 9-án, hétfőn temették a Rákóczi úti régi temetőben. Temetésén, melyen egész Angyalföld polgársága megjelent, *Guspar* Pál megmondta búcsúját, mondott a Demokrata Párt és Angyalföld népe nevében. Kiemelve a nagy veszteséget, mely elhunytával pártunkat — az egész Demokrata Pártot és különösen az Angyalföldi Demokrata Pártot érte. Székely Vilmos szót meg ravalatánál, az igazi polgár, a derék bajtárs, a jóbarát példaképet állítva a gyászolók nagy tömege elé.

— Pártvezetési ülés. A Demokrata Párt szordán délután pártvezetési ülést tartott a Központi Demokrata Körben, melyen Baracs Marcel dr. elnököt, Havn Arnold dr. államtitkár ismertette az egyesendő-felzárkóztatási bizottságok összehívását. Minden bizottság 9 rendes és 3 póttagból áll, 3 rendes és 3 póttagot a pénzügyminiszter nevez ki, 1-1 rendes és póttagot a mezőgazdasági, ügyvédi, a Kereskedelmi és Iparkamara küld a bizottságba és a törvényhatóság is választ egy rendes és egy póttagot saját tagjai közül. Az elnökök és helyetteseit a pénzügyminiszter nevezi ki. Az elnökök szavazásra kell és az indítvány válik szavazategyezés esetén határozattá, melyre 6 szavazott. Pannaszólla, hogy a pénzügyminiszter kiküldött részt vehet a tárgyalásokon. Baracs Marcel dr. véleménye szerint a szélemmel a közgyűlésnek is foglalkoznia kell, hogy esetleg ennek nyomása alatt a pénzügyminiszter megváltoztatja az intézkedést. Az ülés napirendjének második pontja a párt szociális ügyosztálya szervezetének kiépítése volt. Dr. Baracs Marcel ismertette az új ügyosztály szervezetét, melynek célja kulturális és jótékony ténykedés, valamint a házkataszter megállapítása. Ebben a munkában a férfakkal karöltve a nőknek jutna igen jelentős szerep. Dr. Szenyiray Imréné, dr. Bródy Ernőné, dr. Posta Sándor és Zsombor Géza államtitkár felszólalása után a pártvezetési és szociális ügyosztályt megalkalmatnak jelenli ki. Az alkalom munkálatait vezetésre felkérte dr. Baracs Marcelt és dr. Bródy Ernőnt és díszelnökévé Vázsonyi Vilmosot választja meg. Vázsonyi Vilmos elvissza az ülésről a munkával nem járó elmet, mert ő dolgozni akar. Végül az értekezlet jegyzőkönyv készítenet szava; Wildner. Odán dr-nak, aki előnként részt vett a szervezet programjának kidolgozásában.

— A III. ker. Demokrata Társaság hétfőn tartotta II. kultúrtevélyét. Dr. Wilhelm Jenő fölttárk lendülettel megnyitó szavai után dr. Székely Dező v. úrr. biz. tag tartott népszerű előadást „Buda és Óbuda kereskedelme és ipara a középkorban” címen, melyben színes és közvetlen modorban ismertette a középkor iparának és kereskedelmének jellegzetességeit és visszavezette a hallgatósá Buda ókorára. Utána Krausz Sándor zongorajátékkal, Kulcsár Irén hegedűszóval szereztek magas művészi élvezet a kultúrtevély közönségének, befejezül pedig Gara Miksa kultúrbirozsági tag foglalkozott szellemes gúnyval a politika aktuális eseményeivel.

— A Belvárosi Demokrata Kör ifjúdemokrata csoportja ismét megkezdte szokásos vsznapnapi táncos összejöveteleit. Kálvin-téri új helyiségében, Vendégek szívesen lát.

— Székényi emlékkönyv a Belvárosi Demokrata Körben. Díszes község töltsite meg utolsó helyig csütörtök este a Belvárosi Demokrata Kör nemzeti színi drapériákkal díszített termé, hogy áldozzon a legnagyobb magyar, Székényi István gróf emlékének. A megjelent vendégek Simony Simon dr. fölttárk üdvözölte. Nem véletlenül — mondotta — hogy a Nemzeti Demokrata Párt ünnepli Székényi emléket. Székényi igaz-vérig reálpolitikus volt és a mi pártunk, a kibemberek pártja sem követelt mást, mint reálpolitikát, az élet politikáját. Ezután Posta Sándor dr., a kör elnöke tartotta meg ünnepi beszédét.

— Engedjék meg — mondotta — hogy valamennyitük templomba hívjam, a magyar történelem legszentebb templomába, ahol díszes síremlékekben pihennek a magyar élet nagyjai. A sok emlék között van egy, melynek fedelét szeretném felemelni, melyről az a felírás világít: „A Legnagyobb...” Ismerteti Székényi fejlődését a dallás császári huzartisztától addig a napig, amikor első ízben jelenik meg az országgyűlés és megindítja hatalmas reformmunkáját. Megjelenik, a tömeghangulat előre elkészített talaján lép fel és sodródott zsenialitással találja meg azokat az eszközöket, melyek az alkori időkben legalkalmasabbak a tervek keresztülvételére. Amikor nagy vita folyik egy tudományos társaság megalapításáról, feláll a hallgatóság sorában Székényi István és egyévi jövedelmét ajánlja fel a célra; megszületik az Akadémia. Így lesz meg az első kaszinó, a lövésverseny, az aprórészegyet, hogy külföldön 635 forintot ki szórakozásra leve a nemzet fögalvatlan foglalkozzának, örökös külföldi tartózkodás helyett. Így születtek meg a Lánchíd, megannyi alkotása egy hatalmas, realis eszközökkel dolgozó agynak. Azután hirtelen bekövetkezik az összeomlás. De a munkát, amit vállalt, előbb hányattalanul elvégzte. Bár megtanulánk az ő életútjából a mai kor emberét, hogy egy legnagyobb dolgok is alkalmak arra, hogy egy nemzetet nagyra, hatalmasra, virágzóra tegyenek, ha azokat tudással, becsülettel és hozzáértéssel végzik el. Ha mindenki csak annyit fog megtenni a köz javára, amennyit becsülettel és hozzáértéssel el tud végezni, akkor valóra fog válni a legnagyobb magyar álma és ez a tönkretett, megcsontított, megnyomorított ország; lesz.

Percekig ünnepte a hallgatóság Posta Sándort beszédének befejezése után, majd Veres Emil vette az ünnep hangulatában elforgult lelkére a ma képt. Ha megfogadjuk az ő tanításait, kevesebb gyűlölet, osztály, felekezeti és más ellentét szakítanak lezre az a nemzetet. Harer Ferenc dr. a távollevő Vázsonyi Vilmost köszönti és megemlékezik arról, mint indult meg 15 évvel ezelőtől abból a harcából, melyet Vázsonyi kezdett meg a városok körházi hozzájárulásának felmeleése ellen a magyar demokrácia újjáépítésénél. Szerég Hugó Székényinek azt a mondatát állítja be a mai magyar élet fekkülsőbe, melyben a legnagyobb magyar arra figyelmeztet, hogy oly kevesen vagyunk magyarok, hogy még az apagyilkosnak is meg kell bocsátani. Ennek a mondatnak kell új életre kelnie ma, mert az összefogó erő az, amire ma a legnagyobb szükség van az országunk. Darvas Gyula a Ferenyevárosi üdvözlőtől tolmácsolja, Fildyéri Béla dr. pedig rámutat arra, hogy a kormány szemellenzörz törve ellen azért kell küzdeni minden erőnkkel, mert ez résüt az a főváros autonómiáján, pedig a törvényhatóságok és a városok autonómiája egyedül lehetősége a nemzeti ellenállásnak, melyre már sor került a renkött elleni küzdelemben. Ezzel a felszólalással ért véget a magasztos ünnep, a demokrácia eszméjének átütésével.

— A Demokrata Női Pártvezetési Intézőbizottsága csütörtökön értekezletet tartott, melyen folyó ügyeket tárgyalt. Dec. 19-án a rendes értekezletre felkérte előadók Kéthly Anna nemzetgyűlési képviselőt és Magyar Miklós törvényhatósági bizottsági tagot. Román Ernőné bejelenti, hogy a XIX. választókerület női bizottsága november 18-án megalakult, melyre az intézőbizottság tagjait meghívta.

— Az Erzsébetvárosi Demokrata Kör csütörtök délután választmányi ülést tartott, mely elsősorban a tömege felvétel kérdelmeket intézte el. Örömmel vette tudomásul a választmány, hogy a karácsonyi gyermekfelhasználási akció máris igen szép eredményeket mutat fel. Itt említjük meg, hogy vsznapnap délelőt, Szalay Öskör hírlapíró, a gyermekek népszerű „Öskör bácsi”-ja olvas fel mesékből a tagok gyermekeinek.

— A Józsefvárosi XIX. Demokrata Körben Kunos Ignác dr. keleti akadémiai tanár, a neves orientalista csütörtökön előadást tartott a mai török társadalomról és eleven, színes képt adta a mai modern Törökországnak. Az érdekes előadást Körmbözy Zoltán dr. előnk vezette be.

— A Ferenyevárosi Demokrata Kör (belső) szerdán este társasvacsorát rendezett, melyen Lendvai Andor dr. fölttárk ismertette a politikai helyzetet, a liberális koncentráció megteremtését sürgette a fajtávédekel szemben. Utána Darvas Gyula számolt be a törvényhatósági bizottság új eszményéről és kimentette a betegesége miatt távollevő Pakots Józsefet.

— Freund Dező előadása az építkezésről. A Központi Demokrata Körben szombaton este Freund Dező műépítési tartott érdekes előadást az épít-

kezés problémáiról. A háború utáni időkben csak az állam és a főváros építhetett, magánosok nem, főleg azért, mert kész hához jóval olcsóbban lehetett jutni. A magánember legfőbb családi érdekét építhet, de az államnak és a városnak ebben is támogatnia kellene. Tölket kell adni az építkezni óhajtoknak bérlethe vagy részletre, adó és izemi kedvezményeket kell részükre engedélyezni. Rendkívül fontosnak tartja az építészeti szabályzat módosítását, amiből ki kell hagyni mindazt, ami már nem felel meg a mai viszonyoknak. Bécsi példákra hivatkozik, és ismerteti Anton Brenner építései tervezetét, mely meggyeztet a pályázatot annak a problémának megoldásával, hogy lehet aránylag kis helyen minél nagyobb lakást építeni. A nagy szízes fogadott előadáshoz Harer Ferenc is hozzá előnk. Az építkezés pénzügyi kérdése illetően, ő is bécsi példákra hivatkozott, ahol ott a Wobnhaustener-ből oldották meg a kérdést, ott a házának és az egyetlen hozadékát adja, melyet teljes egészében lakóépítésre fordítanak. Foglalkozott a most épülő házak lakbérének kérdésével is.

Közvetlenül Vázsonyi Vilmos szólt fel ezután. Szerinte a lakbérének kérdését a mai viszonyok között nem lehet megépítkezéssel megoldani. Akik arról álmodoznak, elfelejtik, hogy a magas kamatlábak korszakában az építkezés megszűnt tökéletes lenni. Az építkezés ma csak családi házak és kertik felépítésének formájában képzelhető el. Amennyire konzervatív érdeket a tulajdonosok számát a falvakban szaporított, oly olyan konzervatív érdeket a kistulajdonosok szaporította a városokban is, mert a konzervativizmus nem a háztulajdonosok szakelegét, hanem a milliók örök megteremtését és fejlődését kölcsönösökkel építésnek ismét hivatkozik. A kérdés csak az: akar-e az állam segíteni, vagy sem, akar-e anarchiát teremteni, vagy sem. Csak annak a rendnek van biztonságja, amely széles alapon nyugszik, az a széles alap pedig a magántulajdonosok többsége.

— Az Újpesti Demokrata Párt kedden este értekezletet tartott az újpesti Pannónia-kévéház különtermében, melyen a párti központjának meghívásából dr. Fábán Béla és Huska Vilmos nemzotyk, képviselők jelentek meg. Dr. Antal Endre előnk üdvözölte a megjelent képviselőket és felkérte őket, hallgassák meg a kereskedelmi, a laktelneosztály és a piaci árúrok passzait és kívánságait. Nagydy Szabó Béla a kereseti adó kivételének igazságtalanságát teszi szóvá. A pénzügyi kormány új várt segítséget a polgárságnak, ipara a háztulajdonosok az adóterhek csökkentésére, az újpestiek ezáltal özönével indulhatnak meg a végrehajtások. Szóvá teszi a Beszék új szakaszbeosztásáról. Mely házára az újpesti polgárságra és munkásságra és kéri Fábán Béla képviselőt, hasson oda, hogy ezt a szakaszbeosztást a régi beosztás váltása fel. Holló József, a Füzorokországi Egyesületének előnk szóva teszi a forgalmi adó átalányának megállapítása körül mutatkozó visszavágásokat. Ma, a mikor 2% a forgalmi adó, sokat magasabb átlányokat rónak ki a kereskedőkre és iparosokra, mint amikor még 3% volt. Kardos György, az újpesti iparosok előnk a kisipar csalatlakozását jelenti be és kéri, hogy Fábán Béla járjon közbe a budapesti törvényhatósági bizottságnál, hogy a közvetelmot szűkítsék le, hogy ezáltal a Budapest-környéki iparosok és kereskedők ugyanannyit fizessenek a városnak, mint kévében és ezáltal versenyképesek legyenek. Weiss Lajos a dunántúli községekkel való összekötés érdekében kompkölészeket kíván a Dunán. A felszólalásokra Fábán Béla, a kerület képviselője hosszabb beszédben válaszolt és felvetette az eszmét, hogy az Újpesti Demokrata Párt hásszon össze rendkívül városi közgyűlést, mely csak a fővárosnak kapcsolatos kérdésekkel foglalkozzék. Az adótervek és a forgalmi adó kérdését a költségvetés tárgyalása alkalmával a nemzetgyűlésen fogja szóvá tenni. A gyűléssel kapcsolatban meg kell emlékeznünk az újpesti rendőrség fureca magatartásáról. Ugyanis annak ellenére, hogy a gyűlésre névszerint, postán küldött meghívókkal csak a párt tagjait hívták meg, de tevélyek jelentek meg a gyűlésen és a gyűlés végeztével egy rendőrkapitány vonult be hat rendőrral a terembe, felgyezte a vezetőség tagjait, hogy ellenük az eljárát azon a címen megindítsa, hogy a gyűlésre nem kértek engedélyt. Ez azért érthetetlen, mert tárgyalásokhoz rendőri engedélyt kért nem kell.

Felolós szerkesztő: Dr. Hajdu Marcel

Felolós kiadó: Zsombor Géza

Engedeményes árban hangszerek és gramofonok a Nemzeti Demokrata Pártkör tagjainak
Lemés újdonságok legnagyobbárakára
Mangszer-Othón

FEKETEMIHÁLY
Budapest VIII. kerület, József körút 9. szám

Réz, vasbútor sodrony, ágybetét, gyermekkoscsok elismert jómínőségűen fogva legelőször **Nikkor** gyárában, VII. Dohány uca 6. szám. Telefon József 124—12

Összvezető: Ganssch György